

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2026 YILI
PERFORMANS PROGRAMI

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ANKARA - 2026

Uludağ Çiğdemi – *Crocus herbertii* subsp.

Üç farklı fitocoğrafik bölgenin kesişim noktasında yer alan ülkemiz, zengin ekosistem çeşitliliği ve biyolojik varlıklarıyla dünyada ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Bu eşsiz doğal miras, yalnızca bugünkü nesillerimizin değil aynı zamanda gelecek kuşaklarımızın da ortak değeridir. Onu korumak ve sürdürülebilir şekilde yönetmek, hepimize düşen tarihi bir sorumluluktur.

Tarım ve Orman Bakanlığı olarak doğa koruma politikalarımızı On İkinci Kalkınma Planı, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı ve uluslararası taahhütlerimiz doğrultusunda şekillendiriyor; ekosistem hizmetlerini, biyolojik çeşitliliği ve doğal kaynakları kalkınma hedeflerimizle uyumlu bir şekilde ele alıyoruz.

Bu kapsamda, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüz tarafından hazırlanan 2026 Yılı Performans Programı, ülkemizin doğal zenginliklerinin korunması, sürdürülebilir doğa turizminin geliştirilmesi, yaban hayvanlarının ve yaşam alanlarının korunması ve toplumun doğa bilincinin güçlendirilmesine yönelik önceliklerimizi somutlaştırmaktadır.

Doğanın korunması yalnızca çevresel bir gereklilik değil, aynı zamanda toplumsal refahın, kırsal kalkınmanın ve sürdürülebilir büyümenin temel bileşenlerinden biridir. Bu nedenle Performans Programımız, yalnızca koruma hedeflerini değil aynı zamanda ülkemizin kalkınma politikalarına katkı sağlayan doğa temelli çözümleri de içermektedir.

Bu programın başarıyla uygulanacağına ve ülkemizin doğal mirasının korunmasında yeni bir dönemin başlangıcına vesile olacağına yürekten inanıyorum. Hazırlık sürecinde emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyor, 2026 yılında yapılacak doğa koruma çalışmalarımızın ülkemiz ve milletimiz adına hayırlı olmasını diliyorum.

İbrahim YUMAKLI
Tarım ve Orman Bakanı

Yedigöller Milli Parkı - Bolu

Genel Müdürlüğümüzün 2026 Yılı Performans Programı, On İkinci Kalkınma Planı başta olmak üzere temel politika belgeleri ve Cumhurbaşkanlığı yıllık programı ile uyumlu bir şekilde hazırlanmış olup, 2026 yılında yürütülecek alt programlar, faaliyetler ve bu faaliyetlere ilişkin performans göstergeleri hakkında bilgi içermektedir.

Program döneminde; ülkemizin sahip olduğu zengin biyolojik çeşitliliğin korunması, korunan alanların etkin yönetimi, yaban hayatının ve doğal yaşam alanlarının korunması ve iyileştirilmesi, doğa turizminin sürdürülebilir şekilde geliştirilmesi temel önceliklerimiz arasında yer almaktadır. Bu çerçevede kamu kaynaklarının etkin tahsisi ve kullanımı sağlanacak; belirlenen politika, plan ve programların uygulama etkinliği artırılabilecek; uygulama sonuçlarının düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi gerçekleştirilecektir.

Ayrıca, ulusal ve uluslararası doğa koruma kriterleri doğrultusunda yeni korunan alanların ilan edilmesi, biyolojik çeşitliliğin sistematik olarak izlenmesi, toplumun doğa koruma konusundaki farkındalığının artırılması ve paydaş kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde çok taraflı projelerin yürütülmesi Genel Müdürlüğümüzün icra edeceği diğer önemli faaliyetler olarak planlanmaktadır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 2026 Yılı Performans Programı, yıl içinde ulaşmayı hedeflediğimiz performans göstergelerini ve yürütülecek faaliyetlerin bütçe maliyetlerini ortaya koyarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır.

Bu programın hazırlanmasında emeği geçen tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyor, 2026 yılının doğa koruma alanında başarı dolu bir yıl olmasını temenni ediyorum.

Kadir ÇOKÇETİN
Doğa Koruma ve Milli Parklar
Genel Müdürü

Acarlar Longozu Ulusal Öneme Haiz Sulak Alanı - Sakarya

İçindekiler

I. GENEL BİLGİLER.....	9
A. Yetki Görev ve Sorumluluklar	10
B. Teşkilat Yapısı.....	11
C. Fiziksel Kaynaklar	13
D. İnsan Kaynakları	16
E. Diğer Hususlar (Faaliyet Alanları, Sunulan Hizmetler).....	17
II. PERFORMANS BİLGİLERİ.....	23
A. Temel Politika ve Öncelikler.....	24
B. Amaç ve Hedefler.....	26
C. Alt Program Hedefleri ve Stratejik Plan İlişkisi.....	26
D. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Program Performans Bilgisi	27
E. Faaliyet Maliyetleri Tablosu	37
F. Faaliyetler Düzeyinde Performans Programı Maliyeti	50
G. Ekonomik Sınıflandırma Düzeyinde Performans Programı Maliyeti	51
III. EKLER	53
A. Faaliyetlerden Sorumlu Harcama Birimleri	54
B. Performans Göstergelerinin İzlenmesinden Sorumlu Birimler.....	55

Anadolu Gelengisi - *Spermophilus xanthophrymnus*

I. Genel Bilgiler

A. Yetki Görev ve Sorumluluklar

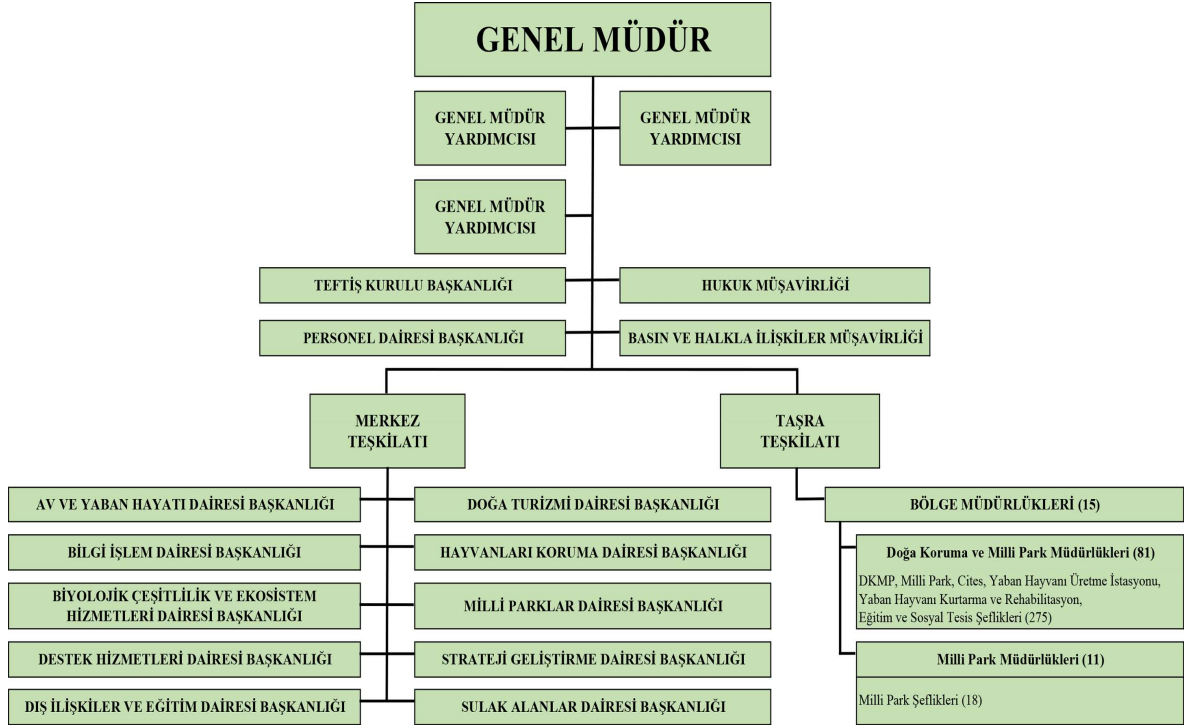
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. 14.07.2025 tarihli ve 32956 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile Genel Müdürlük, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (II) sayılı Cetvelin "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümüne dahil edilmiştir.

"Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"nde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri;

- a) 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ile verilen görevleri yürütmek,
- b) 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ile verilen görevleri yürütmek,
- c) 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile verilen görevleri yürütmek,
- ç) 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamındaki sulak alanların korunması ve yönetimine dair iş ve işlemleri yürütmek,
- d) Yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi ile ilgili her türlü etüt, envanter, planlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak, bu hizmetlerle ilgili tesisleri kurmak,
- e) Biyolojik çeşitliliğin ulusal düzeyde envanterinin çıkarılması, izlenmesi, korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili iş ve işlemleri yapmak,
- f) Görev alanıyla ilgili uluslararası sözleşme, anlaşma ve süreçlere dair yükümlülükler çerçevesinde gerekli iş ve işlemleri yapmak, ulusal ve uluslararası düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlamak,
- g) Görev alanıyla ilgili olarak yabani bitki ve yaban hayvanı türlerinin korunması ile genetik kaynaklarının muhafazası ve iyileştirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- ğ) Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı hazırlamak, doğa turizmi bilincini, potansiyelini ve tanınırlığını artırmaya yönelik çalışmaları koordine etmek,
- h) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak,

şekilde yer almıştır.

B. Teşkilat Yapısı

Taşra Teşkilatı;

Genel Müdürlük taşra teşkilatında 15 Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır.

Bölge Müdürlükleri Merkezinde;

1. Milli Parklar Şube Müdürlüğü,
2. Doğa Turizmi Şube Müdürlüğü,
3. Av ve Yaban Hayatı Şube Müdürlüğü,
4. Hayvanları Koruma Şube Müdürlüğü,
5. Biyolojik Çeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Şube Müdürlüğü,
6. Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü,
7. İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüğü,
8. Personel Şube Müdürlüğü,
9. Bilgi İşlem ve Basın Birimi,
10. Hukuk Birimi,

81 İlde Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü, 11 Milli Park Müdürlüğü ve 293 Şeflik olarak yapılanmıştır.

1. Bölge Müdürlüğü (İstanbul)	6. Bölge Müdürlüğü (Burdur)	11. Bölge Müdürlüğü (Samsun)
2. Bölge Müdürlüğü (Bursa)	7. Bölge Müdürlüğü (Adana)	12. Bölge Müdürlüğü (Rize)
3. Bölge Müdürlüğü (Şanlıurfa)	8. Bölge Müdürlüğü (Konya)	13. Bölge Müdürlüğü (Erzurum)
4. Bölge Müdürlüğü (Manisa)	9. Bölge Müdürlüğü (Ankara)	14. Bölge Müdürlüğü (Van)
5. Bölge Müdürlüğü (Afyonkarahisar)	10. Bölge Müdürlüğü (Sinop)	15. Bölge Müdürlüğü (Malatya)

Bölge Müdürlükleri	Bölge Müdürlüklerine Bağlı İller
1. Bölge Müdürlüğü (İstanbul)	İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ, Sakarya, Edirne, Kırklareli
2. Bölge Müdürlüğü (Bursa)	Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Bilecik, Yalova
3. Bölge Müdürlüğü (Şanlıurfa)	Şanlıurfa, Gaziantep, Mardin, Adıyaman, Kilis, Şırnak
4. Bölge Müdürlüğü (Manisa)	Manisa, İzmir, Aydın, Muğla
5. Bölge Müdürlüğü (Afyonkarahisar)	Afyonkarahisar, Eskişehir, Denizli, Kütahya, Uşak
6. Bölge Müdürlüğü (Burdur)	Burdur, Antalya, Isparta
7. Bölge Müdürlüğü (Adana)	Adana, Mersin, Kayseri, Hatay, Niğde, Osmaniye
8. Bölge Müdürlüğü (Konya)	Konya, Karaman, Aksaray, Nevşehir
9. Bölge Müdürlüğü (Ankara)	Ankara, Kırıkkale, Bolu, Düzce, Çankırı, Kırşehir, Yozgat
10. Bölge Müdürlüğü (Sinop)	Sinop, Karabük, Kastamonu, Bartın, Zonguldak
11. Bölge Müdürlüğü (Samsun)	Samsun, Ordu, Amasya, Çorum, Tokat
12. Bölge Müdürlüğü (Rize)	Rize, Trabzon, Giresun, Gümüşhane, Artvin
13. Bölge Müdürlüğü (Erzurum)	Erzurum, Erzincan, Bayburt, Kars, Ardahan, Bingöl, Ağrı, Iğdır
14. Bölge Müdürlüğü (Van)	Van, Bitlis, Siirt, Muş, Hakkari
15. Bölge Müdürlüğü (Malatya)	Malatya, Elazığ, Diyarbakır, Sivas, Kahramanmaraş, Tunceli, Batman

C. Fiziksel Kaynaklar

1. Varlıklar

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü merkezde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Ek binasının 10, 13, 14, 15 ve 16 ncı kat A - B Bloklarında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, taşra teşkilatında 15 Bölge Müdürlüğü, 81 Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü, 11 adet Milli Park Müdürlüğü ve 293 Şeflik olarak hizmetlerini yürütmektedir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında 449 resmi ve 246 kiralık olmak üzere toplam 695 adet hizmet aracı ile hizmet vermektedir.

2. Teknoloji ve Bilişim Altyapısı

	Donanım Araçları	Sayı
Bilgisayar	Kişisel Bilgisayar	2.351
	Dizüstü Bilgisayar	713
Diğer donanım	Yazıcı	1.048
	Tarayıcı	155
	Modem	106
	Access Point	28
	Güvenlik Kamerası	1.080
	Tablet Sayısı	102
	İnsansız Hava Aracı (Drone)	47

Veri Merkezi ve Sunucu Altyapısı

Tarım ve Orman Bakanlığı veri merkezinde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün bilişim alt yapısı ile ilgili olarak; sunucuların disk ihtiyaçlarını karşılamak üzere yaklaşık 30 TB toplam depolama kapasitesi bulunmaktadır. Ayrıca NAS (network attach storage – ağ disk ünitesi) alt yapısında 10 TB kapasiteli cihazlar kullanılmaktadır.

Network ve Güvenlik Altyapısı

MPLS VPN Projesi kapsamında merkez ve taşra teşkilatı olarak 105 internet erişim noktası belirlenmiştir.

Gelen internet trafiğinin kullanıcılara ve sunuculara dağılımı router (dağıtım yönlendiricisi), switch (anahtar), backbone switch (merkezi anahtar) gibi Bakanlığımıza ait cihazlar vasıtası ile yapılmaktadır.

Sunucuların ve kullanıcıların internet trafik güvenlikleri yine Bakanlığımıza ait, güvenlik duvarları (firewall) cihazları vasıtası ile yapılmaktadır.

Sunulan Mobil ve Web Hizmetler

Merkez ve taşra teşkilatımız ile projelerimize ait internet sayfalarının, mobil uygulamaların ve kurumsal portalların geliştirilmesi ve yönetilmesi çalışmaları yürütülmektedir.

- Araştırma İzinleri Bilgi Sistemi (ARİBS)
- Avlak Yönetimi Bilgi Sistemi
- Biyokaçakçılıkla Mücadele Bilgi Sistemi
- Biyolojik Çeşitliliğe Dayalı Geleneksel Bilgi Yönetim Sistemi
- CITES Bilgi Sistemi
- E-imza
- Ekotaban Web Servis Uygulaması
- Elektronik Bilgi ve Belge Yönetim Sistemi
- Hayvanları Koruma Bilgi Sistemi
- İşletmeler ve İzinler Bilgi Sistemi (İŞİZBİS)
- Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veritabanı
- SMS Sistemi
- TURNAM Veri Tabanı
- Türkiye İstilacı Yabancı Türler Veri ve Bilgi Sistemi (TurIST)
- Ulusal Sulak Alan Envanteri Yönetim Bilgi Sistemi
- Uluslararası Doğa Koruma Birliği
- Web Sitesi Hizmeti
- Yaban Hayatı Bilgi Sistemi
- www.milliparklar.gov.tr domaini ile birlikte subdomain olarak 16 adet kurumsal web sitesi,

geliştirilen proje sitelerinden bazılarıdır.

E-Devlet Kapısı Üzerinden Sunulan Hizmetler

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından kendi bilgi sistemlerinde yer alan verilerin kullanıcılara kolay ve etkin yoldan hızlı, güvenli, kesintisiz ve kaliteli ulaştırılmasını sağlamak ve tek bir merkezden sunulması amacıyla hizmetler e-Devlet sistemi üzerinden de sunulmaktadır. 37 adet e-Devlet hizmeti Genel Müdürlük bünyesinde verilmektedir.

1. Alan Kılavuzluğu Başvurusu
2. Araştırma İzinleri Bilgi Sistemi (ARİBS)
3. Av Turizmi İzin Belgesi Başvurusu
4. Avcılık Belgesi Başvurusu
5. Avcılık Belgesi İptal işlem Başvurusu

6. Avcılık Belgesi Vize İşlemi Başvurusu
7. Avlanma İzin Kartı (Pulu) Başvurusu
8. CITES kapsamında İhracat, Yeniden İhracat İzni Başvurusu
9. CITES Kapsamında, İthalat (İmport) İzni Verilmesi Başvurusu
10. Fahri Av Müfettişliği Başvurusu
11. Hayvanların Korunmasına İlişkin Şikayet Başvurusu
12. Hayvanların Ticari Film, Benzeri Çekim ve Reklamalarda Kullanılması İzni
13. Kayıp, Yıpranma, Belgede Yer Kalmaması Halinde Yeniden Avcılık Belgesi
14. Korunan Alan İlan Teklifi Başvurusu
15. Korunan Alanlarda Çekim İzni Başvurusu
16. Korunan Alanlarda Kamulaştırma Başvurusu
17. Korunma Amaçlı Av Tüfeği Taşıma Belgesi Başvurusu
18. Korunma Amaçlı Verilen Av Tüfeği Taşıma Belgesinin Vize Başvurusu
19. Milli Parklarda Gelişme Planında Öngörülen Projelere Görüş Başvurusu
20. Milli Parklarda İzinli Tesisleri Kiralama Başvurusu
21. Milli Parklarda Orman Sayılmayan Alanlarda Bakanlık Muvafakatı Başvurusu
22. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda İrtifak Hakkı Başvurusu
23. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Kesin İzin Başvurusu
24. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Kesin İzin Devir Başvurusu
25. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Kesin İzin İptal Başvurusu
26. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Ön İzin Başvurusu
27. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Turizm Tesisi Başvurusu
28. Milli Parklarda Yapılan Her Ölçekteki Planlara Bakanlık Görüşü Başvurusu
29. Mücadele Amaçlı Sürek Avı Başvurusu
30. Saz Kesimi İzin Belgesi Başvurusu (Gerçek Kişi)
31. Saz Kesimi İzin Belgesi Başvurusu (Tüzel Kişi)
32. Sulak Alan Faaliyeti İzin Belgesi Başvurusu (Gerçek Kişi)
33. Sulak Alan Faaliyeti İzin Belgesi Başvurusu (Tüzel Kişi)
34. Turba Çıkarımı İzin Belgesi Başvurusu (Gerçek Kişi)
35. Turba Çıkarımı İzin Belgesi Başvurusu (Tüzel Kişi)
36. Yabancı Turist Avcılar Geçici Avcılık Belgesi Başvurusu
37. Yerli Avcılar İçin Özel Avlandırma İzin Belgesi Başvurusu

D. İnsan Kaynakları

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü bünyesinde 273'ü merkez teşkilatında, 3.978'i taşra teşkilatında olmak üzere toplam 4.251 personel görev yapmaktadır.

İstihdam Türleri	Sayı
Memur	2.845
Kadrolu İşçi	837
4/B Sözleşmeli Personel	569
Toplam	4.251

Öğrenim Durumu	Memur	4/B Sözleşmeli Personel	İşçi	Toplam
Doktora	47	-	-	47
Lisansüstü	349	10	4	363
Lisans	1.505	105	114	1.724
Yüksek Okul	593	266	71	930
Meslek Lisesi	72	9	13	94
Lise	223	178	261	662
İlköğretim/Ortaokul	56	1	374	431
Genel Toplam	2.845	569	837	4.251

Hizmet Sınıfı	AVHS	GİHS	SHS	THS	YHS	4/B	İşçi	Toplam
Merkez	3	129	19	119	3	-	-	273
Taşra	15	930	195	1.365	60	569	406	3.540
Döner Sermaye	-	3	-	4	-	-	431	438
Genel Toplam	18	1.062	214	1.488	63	569	837	4.251

E. Diğer Hususlar (Faaliyet Alanları, Sunulan Hizmetler)

Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Sürdürülebilirliği

Korunan alan çalışmalarımızın yanında biyolojik zenginliğimizi tespit etmek ve korumak maksadıyla 2013 yılında %100 yerli ve milli imkânlarla Cumhuriyet tarihinde ilk olan “Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi” başlatılmıştır. 2019 yılında tamamlanan bu proje ile ülkemizin biyolojik çeşitlilik haritası çıkarılmıştır. Proje kapsamında elde edilen veriler Nuh’un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanına aktarılmıştır. Proje kapsamında her bir il için izlemeye konu nesli tehlike altındaki türler ve biyolojik çeşitlilik açısından önem taşıyan alanlar belirlenmiştir. 194 flora, 111 fauna ve 45 özellikli alanın izleme çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca, ülke genelinde izleme çalışmalarının aynı standartta gerçekleştirilmesi amacıyla 2021-2023 yılları arasında Biyolojik Çeşitliliğin İzlenmesinde Kapasite Artırımı Projesi yürütülmüştür.

Ülkemizde nadir ve nesli tehlike ve tehdit altında bulunan bazı endemik bitki türlerinin korunması ve çoğaltılması maksadıyla Elazığ’da bu amaç için ilk olan Doku Kültürü Laboratuvarı ve Sera kurulmuştur. Doku Kültürü Laboratuvarı ve Serada tüm Bölge Müdürlüklerinin sorumluluk alanında varlığı bilinen, laboratuvar şartlarında yetiştirilerek yaşam alanlarına tekrar dikilmeye müsait olan tehdit altındaki 15 adet endemik tür belirlenmiştir.

Korunması gereken yabancı bitki ve hayvan türlerine yönelik 36 fauna, 66 flora, 1 habitata bağlı türler olmak üzere 103 Tür Eylem Planı hazırlanmış olup, deniz kaplumbağalarının korunması ve izlenmesi çalışmaları 2009/10 Genelgesi kapsamında yürütülmektedir. Ayrıca, Akdeniz foku ve Anadolu parsi özelinde de Tür Eylem Planı Çalışmaları devam etmekte olup Akdeniz fok mağaraları izlenmektedir.

“Gelenekten Geleceğe Biyolojik Çeşitlilik” sloganıyla %100 yerli ve milli imkânlarla yola çıkan “Biyolojik Çeşitliliğe Dayalı Geleneksel Bilginin Kayıt Altına Alınması Projesi” yine Cumhuriyet tarihinde bir “ilk” olarak 2017 yılında hayata geçirilmiştir. Proje ile halkın tabii biyolojik kaynaklardan faydalanarak geliştirdiği ilaç, gıda, boya, tekstil vb. gibi geleneksel ürünlere ilişkin bilgiler derlenmiştir. Projenin saha ve literatür çalışmaları 2023 yılı sonunda 81 ilimizde tamamlanmış olup, biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilgiye ilişkin yaklaşık 123.000 veri kayıt altına alınmıştır.

Biyokaçakçılık verilerinin paylaşımı ve vakaların takibi amacıyla “Biyokaçakçılıkla Mücadele Bilgi Sistemi” kurulmuş olup, sistemde bulunan veriler kolluk birimleri ile paylaşılmaktadır.

Küresel Çevre Fonu'nun (GEF) 7. Dönemi kapsamında, Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejileri ve Eylem Planlarının (UBSEP), 2022-2030 dönemini kapsayan yeni Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi ile uyumlu hâle getirilmesini hızlandırmak amacıyla, Genel Müdürlüğümüz bünyesinde Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından yürütülen "Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi Erken Eylem Desteği Projesi" (Global Biodiversity Framework Early Action Support) başlatılmıştır.

GEF 8. dönemi kapsamında ise ülkelerin küresel ve ulusal biyoçeşitlilik hedeflerine ulaşabilmesi için tüm mevcut finansman kaynaklarını daha etkili kullanmalarını sağlamaya yönelik "Ulusal Biyoçeşitlilik Finansman Planları" hazırlamalarına destek olmak amacıyla, Genel Müdürlüğümüz bünyesinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yürütülen "Biyoçeşitlilik Finans Planlarının Geliştirilmesini Desteklemek için Şemsiye Program" (Umbrella Program to Support Development of Biodiversity Finance Plans) başlatılmıştır.

Biyolojik çeşitlilik ile ilgili bilimsel araştırmaların kolaylaştırılması, düzenlenmesi ve kamu yararı oluşturacak şekilde sonuçlarının depolanması, yabancı araştırmacıların yerli gen kaynakları ve bunlarla ilgili geleneksel bilgilere erişimi ile yerli gen kaynakları ve bunlarla ilgili geleneksel bilgilerin kullanımından doğan faydaların adil ve hakkaniyetli paylaşımı amacıyla biyolojik çeşitlilik ile ilgili her türlü araştırma izni, markalama izni ve halkalama izni; Genel Müdürlüğümüz tarafından çevrim içi ortamda "Biyolojik Çeşitlilik Araştırma İzinleri Bilgi Sistemi ve Veri Tabanı (ARİBS)" üzerinden verilmektedir.

Küresel Çevre Fonu (GEF) 6. Dönemi kapsamında "Önemli Denizel Biyolojik Çeşitlilik Alanlarında İstilacı Yabancı Türlerin Tehditlerinin Değerlendirilmesi Projesi (MARIAS)" ile Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) II. Dönemi kapsamında "Türkiye'deki Karasal Ortamlarda ve İç Sularda İstilacı Yabancı Türlerin Tehditlerinin Değerlendirilmesi Projesi (TERIAS)", biyolojik çeşitliliğin korunması ve istilacı yabancı türlerin etkilerinin azaltılmasına yönelik kapasitenin güçlendirilmesi amacıyla Genel Müdürlüğümüz bünyesinde yürütülmüştür. Bu projeler kapsamında, pilot alanlardaki karasal ekosistemler ile iç su ve deniz ekosistemlerinde istilacı yabancı türlerin belirlenmesi, önlenmesi, kontrolü ve yönetimine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Adı geçen projeler kapsamında, ulusal düzeyde izleme ve veri paylaşımı için istilacı yabancı türlere ilişkin verilerin toplandığı "Türkiye Ulusal İstilacı Yabancı Türler Veri ve Bilgi Sistemi-TurİST" (<https://turist.tarimorman.gov.tr/>) oluşturulmuş ve Ulusal İstilacı Yabancı Türler Strateji ve Eylem Planı hazırlanmıştır. "İstilacı Yabancı Türlerin Oluşturduğu Tehditlerin Yönetimi Projesi" kapsamında söz konusu türlere ilişkin çalışmalarımız devam etmektedir.

Av ve Yaban Hayatının Geliştirilmesi

Koruma altına alınan yaban hayvanlarının yer aldığı Kara Avcılığı Kanunu ek listeleri, konusunda uzman öğretim üyeleri ve Genel Müdürlüğümüz uzmanlarından oluşan komisyon marifetiyle güncellenerek 10 Ağustos 2022 tarihli ve 31919 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanmıştır. Buna göre, yurdumuzdaki yaban hayvanı tür sayısı 785 olarak tespit edilmiştir. Bunlardan 154 türün memeli, 490 türün kuş ve 141 türün sürüngen olduğu kayıt altına alınmıştır. Yaban hayvanı türleri içinde yer alan memelilerden 123, kuşlardan 386 ve sürüngenlerden 141 olmak üzere toplam 650 tür koruma altına alınmıştır.

Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları, av ve yaban hayvanlarının veya biyolojik çeşitliliğin korunması gereken alanların muhafazası veya göçmen türlerin göç yollarını güvence altına almak için, yaşama ortamlarının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamlarını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde özel avlanma planı çerçevesinde avlanmanın yapılması amacı ile içerisinde hedef tür veya türlerin doğal olarak bulunduğu veya yeniden yerleştirildiği, av ve yaban

hayvanlarının barınma, beslenme ve uygun yaşama koşulları ile doğal peyzaja sahip alanlardan seçilmektedir. Bu sahalarda korunan hedef türlerimiz; su kuşları, kızıl geyik, yaban keçisi, karaca, Anadolu Yaban Koyunu, ceylan, dağ ceylanı, çengel boynuzlu dağ keçisi, çizgili sırtlan, alageyik, dağ horozu, sülün, toy, kara akbaba, çöl varanı, karakulak, Fırat Kaplumbağası gibi türlerdir.

4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında yaban hayvanı türlerinin ve popülasyon büyüklüğünün tespiti amacıyla hedef türü büyük memeli tür olan yaban hayatı geliştirme sahalarda, her yılın eylül-şubat ayları arasında envanter çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Yaban hayatı geliştirme sahalarda yaban hayvanı türleri yaşam alanları ile birlikte korumakta, fotokapan, halkalama ve gps-gsm'li tasmalar ile türler izlenerek koruma stratejileri belirlenmektedir. Kış ortası su kuşu sayımları ve halkalama çalışmaları ile kuş popülasyonlarının büyüklüğü, dağılımı ve göç dinamiklerinin izlenmesi için kritik veriler sağlanmaktadır. Bu çalışmalar, türlerin ve yayılış gösterdiği alanların korunması ve ekolojik durumunun değerlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Ülke genelinde doğaya yerleştirilen fotokapan ile yaban hayvanları takip edilmektedir. Genel Müdürlüğümüze bağlı yaban hayvanı kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerinde yaban hayvanları tedavi ve rehabilite edilerek doğal yaşam ortamlarına bırakılmaktadır. Ayrıca yaban hayvanı üretim tesislerinde üretilen memeli ve kanatlı yaban hayvanları ile alabalık üretme istasyonlarında üretilen alabalıklar ile yaban hayatı popülasyonları desteklenmektedir. Ağır kış şartları sebebiyle yiyecek bulmakta güçlük çeken yaban hayvanları için uygun yerlere besin desteği sağlanmaktadır. Suya erişimi olmayan yaban hayvanlarına su temini maksadıyla; gölet ve sondaj yapılarak çıkarılan su yaban hayvanları ile buluşturulmaktadır.

Ülkemizdeki potansiyel avcı sayısını tespit etmek, belgeli avcı sayısını artırmak, yasa dışı avcılarının kayıt altına alınarak kurallara göre avlanmalarını sağlamak ve belirli bir sistem içinde eğitim ve belgelendirme faaliyetlerinin yürütülmesi maksadıyla; bilinçlendirme ve farkındalık oluşturulmasına yönelik avcı eğitim kursları açılmaktadır.

Yöre insanına av ve yaban hayatı kaynaklarından katma değer oluşturarak bu kaynaklara sahip çıkmasını sağlamak için av turizmi kapsamında elde edilen avlama ücretlerinden ve işletilen veya işlettirilen özel avlak dışındaki avlaklarda sahası bulunan belde belediyesi ve köy tüzel kişiliği ile büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyeleriyle koruma, üretim, bakım ve avcılığın düzenlenmesi karşılığı yapılacak işbirliği sonucunda ödenek aktarılmaktadır.

Korunan Alanların Etkin Yönetimi

Genel Müdürlüğümüz; ülkemizin tabii, kültürel ve rekreasyonel kaynak değerlerine sahip yörelerini, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtı olarak belirleyerek koruma altına almaktadır. Bu minvalde, ülkemizin milli düzeyde öneme sahip müstesna köşelerinin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması, bu sahalarımıza olan farklı kullanım taleplerinin kontrollü ve planlı bir şekilde karşılanabilmesi ve buraların koruma-kullanma dengesi gözetilerek gelecek kuşaklara milli bir miras olarak bırakılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, ülkemizdeki korunan alan (milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, yaban hayatı geliştirme sahası, sulak alan) sayısının ve alansal büyüklüğünün artırılması maksadıyla etüt ve envanter çalışmaları yapılmaktadır. 2025 yılında toplam korunan alan sayımız 690'a ulaşmıştır.

Korunan alanların etkin bir şekilde korunması ve yönetilmesi maksadıyla milli parklar için uzun devreli gelişme planları/gelişme planları, tabiat parkları için gelişme planları ile tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı ve sulak alan vb. için de yönetim planları yapılmaktadır.

Korunan alanların sürdürülebilir ve etkin yönetimini sağlayarak, ziyaretçilerimizin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tanıtım merkezi, günübirlik alan düzenlemesi, konaklama tesisi, seyir terası, tur güzergâhı, macera parkuru vb. alt/üst yapı için projelendirme ve uygulama çalışmaları yürütülmektedir.

Sunulan hizmetlerin kalitesini artırmak, hizmet standartlarını yükseltmek ve verimliliği artırmaya yönelik faaliyetler neticesinde yenilikçi ve şeffaf bir yönetim anlayışı geliştirilerek vatandaşın memnuniyetinin artırılması maksadıyla Korunan Alanların Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi (METT) uygulamaları periyodik olarak yapılmaktadır.

Ülkemizin tarihine ışık tutan Başkomutan Tarihi Milli Parkı, Sakarya Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı, Sarıkamış Allahuekber Dağları Milli Parkı ve Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkında alan düzenlemelerine yönelik uygulamalar hayata geçirilmektedir.

Avrupa diplomasının en üst kategorisi olan A sınıfı diplomayla ödüllendirilmiş olan Manyas Kuş Cenneti Milli Parkında yapılan denetimler sonucunda diplomamız 2031 tarihine kadar uzatılmıştır.

Hayvanların Korunması

Ülkemizde sayıları hızla artmakta olan sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınabilmesi maksadıyla “Hayvanları Koruma Kanunu ve Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği” kapsamında ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanmakta, veriler toplanmakta ve denetim faaliyetleri yürütülmektedir. Ayrıca; yerel yönetimlere ve mahalli idare birliklerine hayvan bakımevi ve/veya doğal yaşam alanı yapımı, bu alanlarda bulunan sahipsiz hayvanların beslenmesi için mama kompost yapımı makinası ve ünitelerinin alımı ile kısırlaştırma faaliyetlerinin desteklenmesi için bütçe imkanları dahilinde mali destek verilmektedir.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun 22’nci maddesine dayanılarak hazırlanan ve 11.06.2022 tarihli ve 31863 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hayvanat Bahçelerinin ve Doğal Yaşam Parklarının Kuruluşu ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik doğrultusunda bu tesislerin kuruluşu ve çalışma şartları belirlenmekte, ruhsatlandırılmakta ve denetlenmesine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun 9’uncu ve 17’nci maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 15.02.2014 tarihli ve 28914 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik” kapsamında hayvan

deneyleri yerel etik kurullarının çalışmaları denetlenmekte, Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu (HADMEK)'nin sekreteryası yürütülmekte ve ülkemiz hayvan deneyleri mevzuatının yürütülmesi ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanmaktadır. Ayrıca; hayvanların deneylerde kullanımına ilişkin eğitimin usul ve esasları belirlenmektedir.

Ülkemiz CITES Sözleşmesine 1996 yılında taraf olmuştur. Genel Müdürlüğümüz; 1996 yılında taraf olunan CITES Sözleşmesinin Ulusal Odak Noktası ve Ana Yönetim Mercii görevini yürütmektedir. Genel Müdürlüğümüz CITES Sözleşmesi ve 27.12.2001 tarih ve 24623 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "CITES Ulusal Uygulama Yönetmeliği" kapsamında taraf ülkeler ve ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonu sağlamakta, kuşlar ve deniz memelileri hariç memeliler, sürüngenler ve eklem bacaklılar için CITES İzin Belgesi düzenlenmektedir. Ayrıca; yıllık rapor hazırlama, CITES Tebliğinin revize edilmesi ve gümrük muhafaza memurlarına CITES konusunda eğitim verilmesi görevleri de sürdürülmektedir.

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu doğrultusunda 16.06.2005 tarih ve 25847 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Av ve Yaban Hayvanları İle Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması, Üretimi ve Ticareti Hakkında Yönetmelik" kapsamında av ve yaban hayvanlarının üretimi, yetiştiriciliği ile doğadan avlanan, yakalanan hayvanlar ve bunlardan elde edilen ürünlerin ticaretinin, yurda giriş ve çıkışlarının nasıl yapılacağı ile bunların hangi şartlarda bulundurulacağına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. Bu çerçevede yaban hayvanlarının ve bunlardan elde ürünlerin hobi olarak bulundurulması, üretimi, ticareti, satışı ve koleksiyonculuğuna ilişkin denetim ve izin çalışmaları yürütülmektedir.

Sulak Alan Faaliyetleri

Sulak alanımız, koruma-kullanma dengesi gözetilerek yönetim planları çerçevesinde korunmaktadır. Sulak alanların ekoturizm alanında daha etkin kullanılması ve tanıtılması maksadı ekoturizm tesisi (*ziyaretçi merkezi, kuş gözlem kulesi, yürüyüş yolu vb.*) yapılmaktadır.

Sulak alanların koruma bölgeleri içerisinde yapılması planlanan faaliyetler için gerekli izin ve denetimler yapılmaktadır. Sulak alan koruma bölgelerinde verilen faaliyet izni e-devlet platformu üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizde sulak alan niteliğinde bulunan tüm sahaların envanteri ve değişiminin izlenmesine yönelik hazırlanan "Ulusal Sulak Alan Envanter Yönetim Bilgi Sistemi" 2019 yılında kullanıma açılmıştır.

Peyzaj koruma, planlama ve yönetim çalışmaları kapsamında bugüne kadar Yeşilirmak Havzası ve Büyük Menderes Havzası Peyzaj Atlasları tamamlanmıştır.

Doğa Turizmi ve Ekoturizmin Geliştirilmesi

Genel Müdürlüğümüz tarafından korunan alanlarımızda ziyaretçi deneyimlerini değerlendirmek ve sunulan hizmetleri geliştirmek amacıyla yürütülen anket çalışmaları QR kodlar aracılığıyla izlenmeye ve değerlendirilmeye başlanmıştır. Ziyaretçilerin alanlarımıza yönelik memnuniyetleri kendilerine yöneltilen sorular ile talep, öneri ve şikayetlerini içeren yorumlarını da içerecek şekilde hazırlanan anketler vasıtasıyla değerlendirilmektedir.

Korunan alanlarımızda doğal ve kültürel değerlerin korunmasını esas alarak ziyaretçi kullanımını sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda düzenlemek, taşıma kapasitesini aşan baskıları önlemek, ziyaretçi yoğunluğunu mekânsal ve zamansal olarak dengelemek, güvenli ve nitelikli bir ziyaretçi deneyimi sağlamak, doğa turizmi ve ekoturizm faaliyetlerini alanın hassasiyetleriyle uyumlu biçimde planlamak ve anketler, ziyaretçi verileri ile geri bildirimlere dayalı olarak yönetim kararlarını bilimsel ve bütüncül bir yaklaşımla desteklemek amacıyla Ziyaretçi Yönetim Planları hazırlanmaktadır.

Korunan alanlarda ziyaretçi memnuniyeti ve deneyimlerine ilişkin geri bildirimlerin dijital ortamda etkin şekilde izlenmesi amacıyla; coğrafi bilgi sistemleri altyapısını kullanan internet tabanlı haritalama servislerinde alan sahipliğinin alınması, alan tanıtım bilgilerinin detaylı, açık ve

ziyaretçilere rehberlik edici biçimde düzenlenmesi ile korunan alanlarımıza yönelik yapılan yorumların düzenli olarak takip edilmesi ve bu yorumlara yanıt verilmesine yönelik çalışmalara başlanmıştır.

Genel Müdürlüğümüz uhdesinde yer alan korunan alanlarımızda Uzun Devreli Gelişim Planları/ Gelişim Planları/Yönetim Planları kapsamında kamp-karavan alanlarında konaklama yapılabilmektedir.

Tüm korunan alanlarda ziyaretçilerimizin doğayla bütünleşmesini sağlayacak çeşitli doğa turizmi faaliyetleri ve etkinlikler düzenlenmektedir. Doğa turizmi kapsamında sadece ziyaretçi etkinlikleri değil, doğa bilincinin geliştirilmesi maksadıyla öğrencilerimize yönelik Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile iş birliği içerisinde okullarda teorik, korunan alanlarda ise uygulamalı doğa eğitimleri düzenlenmektedir.

Ziyaretçilerimizin korunan alanlarımız hakkında bilgi edinmelerini kolaylaştırmak amacıyla:

- “Ekotaban” web sayfası üzerinden tüm korunan alanlarımızın detaylı bilgilerine erişim sağlanmaktadır.
- “Milli Parklar Mobil Uygulaması” ile ziyaretçilerimiz alanlarımıza dair güncel bilgilere ulaşabilmekte, planlanan etkinlikleri takip edebilmektedir.

Bu sayede doğa turizmi faaliyetlerimiz dijital ortamda da etkin bir şekilde tanıtılmakta ve geniş kitlelere ulaşmaktadır.

Ülkemizin sahip olduğu doğal ve turistik değerleri bir bütün olarak tanıtmak amacıyla, ulusal ve ulusal öneme haiz yürüyüş rotalarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, doğa turizmi potansiyeli yüksek alanlarımızda mevcut ve yeni oluşturulan yürüyüş rotaları envanter altına alınmakta, rotaların standartlara uygun şekilde işaretlenmesi, altyapı ve bilgilendirme çalışmalarının yapılması sağlanmaktadır. Ayrıca bu rotaların, Avrupa ve dünya ölçeğinde bilinirliğini artırmak amacıyla uluslararası yürüyüş rotaları ağına entegrasyonu için gerekli süreçler yürütülmekte olup, sürdürülebilirlik ilkeleri gözetilmektedir. Böylelikle ülkemizdeki yürüyüş rotalarının hem doğa koruma anlayışıyla uyumlu hem de turizm açısından cazip hale getirilmesi hedeflenmektedir.

II. Performans Bilgileri

A. Temel Politika ve Öncelikler

12. Kalkınma Planı (2024-2028)

3.2.2.4. Turizm;

Amaç 522. Değişen tüketici eğilimleri doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesiyle ziyaretçi başına turizm gelirinin artırılması, varış noktası yönetimi yaklaşımıyla sektörde yeşil ve dijital dönüşümün gerçekleştirilerek rekabetçiliğin geliştirilmesi ve koruma/kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması temel amaçtır.

Politika 523. Turizm sektörünün sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde doğal, tarihi ve sosyal çevreyi koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde olması sağlanacak ve sektörde yeşil dönüşüm hızlandırılacaktır.

3.4.5. Çevrenin Korunması;

Amaç 864. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) doğrultusunda iklim değişikliğinin etkilerine karşı dirençli ve düşük karbonlu bir ekonomiye geçişin sağlanması, sosyal adalet anlayışıyla çevre ile doğal kaynakların korunması ve yönetilmesi, toplumun çevreye karşı duyarlılığı ve bilincinin artırılması temel amaçtır.

Politika: 872. Karasal ve denizel ekosistemler ile ekosistem hizmetlerinin korunması, iyileştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımı ile biyolojik çeşitliliğin korunması sağlanacaktır.

3.4.8. Kırsal Kalkınma

Amaç 895. Kırsal kesimde üretken işgücü oluşturularak ekonominin canlandırılması, sürdürülebilir doğal kaynak yönetiminin sağlanması ve yaşam kalitesinin artırılması suretiyle nüfusun kırsalda tutundurulması temel amaçtır.

Politika 899. Kırsal çevrenin iyileştirilmesine ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapılacak ve doğal kaynakların sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

3.5.6. Yerel Yönetimler;

Amaç 950. Yerel yönetimlerin vatandaş memnuniyetini gözeten, etkin, hızlı ve kaliteli hizmet sunabilen, afetlere hazırlıklı, iklim değişikliğine dirençli, çevrenin korunmasını önceleyen, teknolojik gelişmelere uyum sağlayan, katılımcı, şeffaf, hesap verebilir ve mali sürdürülebilirliği sağlayan bir yapıya kavuşturulması temel amaçtır.

Politika 957. Sahipsiz hayvanların şehir hayatını olumsuz etkilemeyecek şekilde yerel yönetimlerin daha etkin çalışmasını sağlayacak uygulamalar hayata geçirilecektir.

2026 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı

3.2.2.4. Turizm;

Tedbir 523.5: Ekosistemin korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını sağlamaya yönelik planlama ve uygulamalarla korunan alanların etkin yönetimi gerçekleştirilecektir.

Yürütülecek Faaliyetler ve Projeler:

1. Korunan alanların artırılması amacıyla yeni etüt, envanter ve ilan çalışmaları gerçekleştirilecektir.
2. İlan edilen korunan alanların sürdürülebilirliğini sağlamak için yönetim, gelişme ve uzun devreli gelişme planları hazırlanarak süresi biten planlar revize edilecektir.

3.4.5. Çevrenin Korunması;

Tedbir 872.5: Nesli tehlike altında olan ve koruma altına alınan yaban hayvanlarının üretimi ve uygun doğal alanlara yerleştirilmesine ilişkin envanter ve izleme çalışmaları yapılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilir yönetimi sağlanacaktır.

Yürütülecek Faaliyetler ve Projeler:

Nesli tehlike altında olan ve koruma altına alınan yaban hayvanlarının üretimi, yaban hayvanı üretme istasyonlarında sürdürülecektir.

3.4.8. Kırsal Kalkınma;

Tedbir 899.2. Kırsal toplumun çevreye olan duyarlılığının artırılmasına yönelik bilinçlendirme çalışmaları yürütülecektir.

Yürütülecek Faaliyetler ve Projeler:

Doğa koruma ve biyoçeşitlilik unsurlarının korunması ve sürdürülebilirliğin sağlanması konularında okullarda ve korunan alanlarda öğrencilere doğa turizmi ve eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.

3.5.6. Yerel Yönetimler;

Tedbir 957.1. Yerel yönetimlerin şehirlerdeki sahipsiz hayvanların sağlık, beslenme ve barınma ihtiyaçlarına yönelik faaliyetlerinde birlik modeli dâhil alternatif yöntemler geliştirilerek bu çerçevedeki projeleri desteklenecektir.

Yürütülecek Faaliyetler ve Projeler:

Sahipsiz hayvanların sağlığı, barınmaları ve beslenmeleri için belediyelere, mahalli idare birliklerine ve il özel idarelerine mali destek verilmeye devam edilecektir.

Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı (2019-2030)

Stratejik Amaç 1, Beklenen Etkiler, BE 1.1. Arazi üretkenliği ve ilgili ekosistem hizmetleri sürdürülmüş ve/veya geliştirilmiştir.

Çıktılar Ç1.1.4. Çölleşme/ arazi tahribatından etkilenen ve risk altındaki alanlarda öncelikli olmak üzere, yeni korunan alanlar ilan edilecek ve bu alanların etkin yönetimi sağlanacaktır.

Ramsar Stratejik Plan (2025-2034)

Hedef 1. Sulak alanların alan kaybı ve bozulmaların nedenlerini araştırmak ve bozulmayı geri döndürmek,

Hedef 2. Sulak alanların akılcı kullanımını sağlamak,

Hedef 3. Uluslararası öneme sahip sulak alanların korunması ve yönetimini etkili şekilde yapmak,

Hedef 4. Ramsar Sözleşmesinin uygulanmasını geliştirmek.

B. Amaç ve Hedefler

Tarım ve Orman Bakanlığı 2024-2028 Stratejik Planında yer almış olan Amaç ve Hedefler;

Yıl: 2026

Amaçlar	Hedefler
A.5 Toprak ve Su Kaynakları ile Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilir Yönetimini Sağlamak	• H5.3. Genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlamak.
	• H5.4. Korunan alan sayısını artırmak ve etkin yönetimini sağlamak.
	• H5.5. Yaban hayatı ve av yönetiminde sürdürülebilirliği sağlamak.

C. Alt Program Hedefleri ve Stratejik Plan İlişkisi

Performans Programında yer alan Program ve Alt Programların Stratejik Plan İlişkisi;

Yıl: 2026

Program Adı	Alt Program Adı	Alt Program Hedefleri	İlişkili Olduğu Stratejik Amaç
Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi	Doğa Koruma ve Milli Parklar	Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliği belirlenecek, izlenecek, geleneksel bilginin derlenmesi sağlanacak ve farkındalığı arttırılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliği sağlanacaktır.	Toprak ve Su Kaynakları ile Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilir Yönetimini Sağlamak.
Turizmin Geliştirilmesi	Doğa Turizmi	Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülecek ve turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlanacaktır.	Toprak ve Su Kaynakları ile Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilir Yönetimini Sağlamak.

D. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Program Performans Bilgisi

Bütçe Yılı:	2026
Program Adı	ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ
Programı Yürüten İdare/İdareler:	HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI, ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI, ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI, DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare:	DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Programın Amacı: Ormanların, doğal hayatın ve tabiat varlıklarının korunması, geliştirilmesi ve topluma çok yönlü faydalar sağlayacak şekilde yönetilmesi.

Anahtar Gösterge	Ölçü Birimi	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
Korunan alan sayısı (kümülatif)	Adet	0	690	705	720	735

Göstergeye İlişkin Açıklama: Ülkemizin doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunması ve gelecek nesillere miras bırakılması amacıyla etüt-envanter çalışmaları yapılmakta; tarihi, kültürel, arkeolojik, jeolojik, görsel peyzaj, flora, fauna, denizel ve sulak alan kriterleri vb. bakımından kaynak değerleri yüksek bulunan alanlara koruma statüsü verilerek, biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi:

Korunan alan sayılarının toplamıdır.

Verinin Kaynağı:

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

Sorumlu İdare:

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bütçe Yılı: 2026**Program Adı:** ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ**Alt Program Adı:** DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR**Gerekçe ve Açıklamalar**

28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü teşkilat, görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir.

Söz konusu Kararnamede Genel Müdürlüğümüz görev ve yetkileri:

"Yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi ile ilgili her türlü etüt, envanter, planlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak, bu hizmetlerle ilgili tesisleri kurmak;

Biyolojik çeşitliliğin ulusal düzeyde envanterinin çıkarılması, izlenmesi, korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili iş ve işlemleri yapmak; görev alanıyla ilgili uluslararası sözleşme, anlaşma ve süreçlere dair yükümlülükler çerçevesinde gerekli iş ve işlemleri yapmak, Ulusal ve uluslararası düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlamak; görev alanıyla ilgili olarak yabancı bitki ve yaban hayvanı türlerinin korunması ile genetik kaynaklarının muhafazası ve iyileştirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek;

Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı hazırlamak, doğa turizmi bilincini, potansiyelini ve tanınırlığını artırmaya yönelik çalışmaları koordine etmek ile Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak" olarak belirlenmiştir.

Buna göre alt program kapsamında yürütülen faaliyetlerle, ülkemizin biyolojik çeşitliliği, av ve yaban hayatı ile sulak alanlarının korunması, geliştirilmesi ve gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır. Kaçak avcılıkla mücadelede teknolojik imkanlardan da faydalanılacak, koruma bilincine sahip avcılarının yetiştirilmesine yönelik eğitim faaliyetleri ile avlaklarda etüt ve envanter çalışmalarına ağırlık verilecektir.

Biyolojik çeşitliliğin izlenmesi ile biyolojik çeşitlilikteki kayıplar ortaya konacak, mevcut durum değerlendirilecek ve değişimler kayıt altına alınacaktır. Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülerek doğal kaynakların sürdürülebilirliğine hizmet edilecektir.

Alt Program Hedefi:

Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliği belirlenecek, izlenecek, geleneksel bilginin derlenmesi sağlanacak ve farkındalığı arttırılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
1- Av ve avcılık konusunda eğitim verilen kişi sayısı (kümülatif)	Bin Adet	238,67	0	264,79	279,79	294,79	309,79

Göstergeye İlişkin Açıklama: Ülkemizdeki potansiyel avcı sayısını tespit etmek, belgeli avcı sayısını artırmak, yasa dışı avcılarının kayıt altına alınarak kurallara göre avlanmalarını sağlamak ve belirli bir sistem içinde eğitim ve belgelendirme faaliyetlerinin yürütülmesi amaçlanmaktadır. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir. Genel Müdürlüğümüz taşra teşkilatları ile halk eğitim merkezleri işbirliği içinde açılan avcı eğitim kurslarına katılan ve sertifika alan kişi sayısıdır.

Hesaplama Yöntemi:**Verinin Kaynağı:****Sorumlu İdare:**

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
2- Biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik yıllık izlenen tür ve alan sayısı (kümülatif)	Adet	350	0	385	395	405	415

Göstergeye İlişkin Açıklama: Biyolojik çeşitliliğimizin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla nesli tehlike altındaki türler ve biyolojik çeşitlilik açısından önem taşıyan alanlar uygun metotlar kullanılarak arazi çalışmalarıyla izlenecektir. İzleme çalışması sonucu elde edilen veriler raporlanarak biyolojik çeşitliliğimizin sürdürülebilirliğine yönelik faaliyetlerin belirlenmesine katkı sunacaktır. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı'nda yer alan türlerden nesli tehlike altında olma durumu, endemizm, yayılışı ve koruma önceliğine göre izlemeye alınan tür ve özellikli alan sayısı toplamıdır.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
3- Düzenlenen doğa eğitimi sayısı	Adet	0	0	1.650	1.700	1.750	1.800

Göstergeye İlişkin Açıklama: Doğa koruma ve biyolojik çeşitlilik konularında gelecek nesillerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi amacıyla; Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak öğrencilere yönelik okullarda ve korunan alanlarımızda doğa eğitimleri düzenlenecektir. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Bölge Müdürlükleri tarafından Milli Eğitim Bakanlığı işbirliğiyle okullarda ve korunan alanlarda düzenlenen doğa eğitimlerinin sayısıdır.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
4- Korunan alan büyüklüğü (kümülatif)	Bin Hektar	3.428,3	0	3.469,85	3.485	3.500	3.515

Göstergeye İlişkin Açıklama: Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliğinin korunması amacıyla milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiat koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası ve yaban hayatı koruma sahası ile sulak alanların sürdürülebilirliği sağlanacaktır. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Koruma statüsü verilen milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiat koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası, yaban hayatı koruma sahası ve sulak alanların hektar bazında büyüklüğüdür.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
5- Orman içi sulara salımı yapılan doğal alabalık sayısı (kümülatif)	Bin Adet	40.863	0	44.563	48.263	51.963	55.663

Göstergeye İlişkin Açıklama: Orman içi sulara alabalık popülasyonunun artırılması, alabalık bulunmayan ancak habitatına uygun olduğu tespiti yapılan derelerin balıklandırılması, orman içi sulara bırakılan alabalıkların markalanarak izlenmesi amacıyla veriler raporlanmaktadır. 28/12/2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Av ve Yaban Hayatı Dairesi Başkanlığı (Alabalık Üretme İstasyonu bulunan Bölge Müdürlükleri - DKMP Müdürlükleri)

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
6- Tedavi ve rehabilite edilen yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	Bin Adet	75,99	0	84	92	100	108

Göstergeye İlişkin Açıklama: Yaban hayvanı kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerinde tedavi ve rehabilite edilerek doğaya salınan yaban hayvanı sayısıdır. Tedavi ve rehabilite edilen ve doğal ortamlarına kazandırılan yaban hayvanları ile popülasyonlarının korunması hedeflenmektedir. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Yaban hayvanı kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerinden gelen toplam tedavi raporları sayısı esas alınmaktadır.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
7- Üretimi yapılan kanatlı yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	Bin Adet	1.095	0	1.145	1.195	1.245	1.295

Göstergeye İlişkin Açıklama: Üretilen keklik ve sülünlerin avlamlara salınarak doğal türlere olan baskının azaltılması, keklik ve sülün bulunmayan ancak habitatına uygun olduğu tespit edilen alanlara salınmaları ile doğal hayatın desteklenmesi amaçlanmaktadır. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Kanatlı yaban hayvanı üretme istasyonu üretim verileri sayısıdır.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
8- Üretimi yapılan nesli tehlike altındaki yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	Adet	2.690	0	2.934	3.180	3.428	3.678

Göstergeye İlişkin Açıklama: Üretilen yaban hayvanları uygun alanlarda tabiata yerleştirilmektedir. Yavru bireylerin tespiti ile yıllar arası yaşanan değişimin ve yavrulama miktarını etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Yaban hayvanlarının üretilmesi amacıyla kurulmuş üretim istasyonlarındaki türlerin üretim miktarlarıdır.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
9- Yaban hayatının izleneceği alan sayısı (alan sayısı sabit) (kümülatif)	Adet	1.127	0	1.263	1.579	1.895	2.211

Göstergeye İlişkin Açıklama: Gösterge kapsamında sayım alanlardaki yaban hayvanı popülasyonu ölçülmektedir. İzleme çalışmaları, popülasyonların gelişimine imkân sağlamaktadır. Veriler yıllık olarak alınmakta ve elde edilen verilerle koruma çalışmalarındaki politikalar belirlenmektedir. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Kış ortası su kuşu sayımları, yaban hayatı geliştirme sahaları ve avlamlarda gerçekleştirilecek büyük memeli yaban hayvanı envanter çalışmaları sonucu elde edilen verilerdir.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Alt Program Kapsamında Yürütülecek Faaliyet Maliyetleri

Faaliyetler	2025 Bütçe	2025 Harcama Haziran	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi	0	0	755.265.000	841.863.000	909.662.000
Bütçe İçi	0	0	755.265.000	841.863.000	909.662.000
Bütçe Dışı	0	0	0	0	0
Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi	0	0	504.952.000	562.886.000	628.814.000
Bütçe İçi	0	0	504.952.000	562.886.000	628.814.000
Bütçe Dışı	0	0	0	0	0
Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu	0	0	2.022.169.000	2.142.752.000	2.314.342.000
Bütçe İçi	0	0	2.022.169.000	2.142.752.000	2.314.342.000
Bütçe Dışı	0	0	0	0	0
T O P L A M	0	0	3.282.386.000	3.547.501.000	3.852.818.000
Bütçe İçi	0	0	3.282.386.000	3.547.501.000	3.852.818.000
Bütçe Dışı	0	0	0	0	0

Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar:**Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi**

Av ve yaban hayatının korunması ve geliştirilmesi faaliyeti kapsamında yaban hayatı yönetimi için gerekli envanter çalışmaları yapılmakta, yaban hayvanlarımız için tür koruma eylem planları hazırlanmakta, daha önce çalışılan ve tamamlanan eylem planlarında ortaya konulan hedeflere ilişkin belirlenen faaliyetler 5 yıllık süre ile izlenerek gerekli tedbirler alınmaktadır.

Yaban hayatı geliştirme sahalarının planlanmasında güncel ve güvenilir izleme verileri kullanılarak hedef türlerin daha iyi korunması sağlanacak, tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetleri ile halkın doğaya ve doğa korumaya ilgisi artırılacaktır.

Yaban hayvanı kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerinde, doğada yaralı veya bakıma muhtaç olarak bulunan yaban hayvanları ile uluslararası sözleşmeler gereği el konulan yaban hayvanlarının tedavi, bakım ve rehabilitasyonları yapılmakta, tedavi, bakım ve rehabilitasyonları tamamlanan yaban hayvanları tekrar doğal yaşam alanlarına salınmaktadır.

Ülkemizde yer alan 9'u kanatlı, 2'si alabalık ve 8'i memeli yaban hayvanı olmak üzere toplam 19 adet üretim istasyonunda faaliyete devam edilmektedir. Bu tesislerde geyik, alageyik, ceylan, Anadolu Yaban Koyunu, Hatay Dağ Ceylanı, kelaynak, keklik, sülün ve alabalık üretimi yapılarak uygun alanlarda tabiatı yerleştirilmektedir.

Orman içi sulardaki doğal alabalık popülasyonlarının optimum düzeye ulaştırılması, bozulan alabalık habitatlarının rehabilitasyonu, gen kaynakların korunması, doğal türlerimizin tanıtımı ve farkındalığın artırılması sağlanacaktır.

Doğal türlere olan baskının azaltılması amacıyla mevcut ve yeni kurulacak kanatlı yaban hayvanı üretim istasyonlarında üretimi yapılan kanatlı yaban hayvanları (keklik, sülün) tabii yaşam ortamlarına bırakılacaktır.

Sürdürülebilir avcılığı desteklemek, doğal popülasyonlar üzerindeki av baskısını azaltmak, genetik çeşitliliği korumak, doğa koruma konusunda kamuoyunu bilinçlendirmek ve farkındalığı artırmak amacıyla çalışmalar yapılacaktır.

Usulsüz avcılığın önlenmesi ile ilgili av koruma, kontrol ve denetim faaliyetleri yürütülecek, avcılarının eğitilmesi, avcılık ve yaban hayatı konularında vatandaşın bilinçlendirilmesi ve farkındalık oluşturulmasına yönelik faaliyetlerde bulunulacaktır.

Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi

Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında izlemeye konu türler ve biyolojik çeşitlilik açısından önem taşıyan alanlar belirlenmiştir. Envanter çalışmaları tamamlanan illerde izleme çalışmaları başlatılmış olup, 81 ilimizde tür ve habitat düzeyinde izleme çalışmaları yürütülmektedir. Tür ve özellikli alanların sürekli olarak izlenmesi suretiyle sahip olduğumuz biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmektedir.

Tabii kaynakların korunması, korunan alanlar ve hassas alanların yönetimi, av-yaban hayatı çalışmalarının geliştirilmesi için kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamu tüzel kişilikleri ve üniversiteler ile protokol, anlaşma vb. çalışmalar yapılacaktır. Ulusal ve uluslararası boyutta eğitim, konferans, panel, çalıştay, seminer, fuar, sergi vb. etkinlikler düzenlenecek ve ilgili programlara katılım sağlanacaktır.

Tabiatı koruma konusunda toplumsal bilinçlendirme ve biyolojik zenginliğimiz hakkında her türlü basılı, görsel ve sosyal medya aracılığı ile eğitim-tanıtım çalışmaları yürütülecektir. İl Millî Eğitim Müdürlükleri ile işbirliği yapılarak öğrencilere yönelik doğa eğitimleri düzenlenecektir. Sahada mevcut ekosistemin gereklilikleri değerlendirilerek alınması gerekli önlemlerin tespiti ve uygulanmasına yönelik izleme-denetim çalışmaları yapılacaktır.

Tarihi, kültürel, arkeolojik, flora, fauna, jeolojik, peyzaj, denizel, sulak alan vb. sahaların envanteri yapılacaktır. Etüt-envanter çalışmaları sonucunda kaynak değeri yüksek alanlara; milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiat koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası, yaban hayatı koruma sahası, sulak alan, mağara vb. koruma statüsü verilerek biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi sağlanacaktır. AB ve diğer uluslararası fonlar ile desteklenen projeler hazırlanacak ve yürütülecektir. Ulusal öneme haiz sulak alan veya Ramsar alanı olarak tescil edilen sulak alanların, Ramsar Sözleşmesi Sulak Alan Yönetim Planlaması Rehberi kapsamında korunması ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması için 10 yıllık faaliyet planlarını içeren yönetim planları hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.

Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu

Sokak Hayvanı Rehabilitasyon Projesi ile ülkemizde sayıları hızla artmakta olan sahihsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınabilmesi amacıyla 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği kapsamında yerel yönetimlere ve mahalli idare birliklerine hayvan bakımevi ve veya doğal yaşam alanı yapımı, mama kompost makinesi ve ünitelerinin alımına mali destek sağlanması ve kısırlaştırılıp işaretlenerek Hayvanları Koruma Bilgi Sistemine (HAYBİS) kaydedilen hayvanlara bütçe imkanları dahilinde mali destek verilecektir.

Bütçe Yılı:	2026
Program Adı:	TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ
Alt Program Adı:	DOĞA TURİZMİ

Gerekçe ve Açıklamalar

28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü teşkilat, görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir.

Söz konusu Kararnamede Genel Müdürlüğümüz görev ve yetkileri:

"Yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi ile ilgili her türlü etüt, envanter, planlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak, bu hizmetlerle ilgili tesisleri kurmak;

Biyolojik çeşitliliğin ulusal düzeyde envanterinin çıkarılması, izlenmesi, korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili iş ve işlemleri yapmak; görev alanıyla ilgili uluslararası sözleşme, anlaşma ve süreçlere dair yükümlülükler çerçevesinde gerekli iş ve işlemleri yapmak, Ulusal ve uluslararası düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlamak; görev alanıyla ilgili olarak yabancı bitki ve yaban hayvanı türlerinin korunması ile genetik kaynaklarının muhafazası ve iyileştirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek;

Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı hazırlamak, doğa turizmi bilincini, potansiyelini ve tanınırlığını artırmaya yönelik çalışmaları koordine etmek ile Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak" olarak belirlenmiştir.

Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı hazırlanmaktadır. Hazırlanacak eylem planı doğrultusunda belirlenen faaliyetlerin hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülerek doğal kaynakların sürdürülebilirliğine ve turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlanacaktır. Korunan alanlar ve civarında yaşayan halka yönelik alternatif gelir kaynakları oluşturmak üzere destek faaliyetleri yapılacaktır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na tabi korunan alanların yönetiminde en etkili araç alan özelinde hazırlanan korunan alan planlarıdır. Bu kapsamda bu alanların etkin bir şekilde korunması ve yönetilmesi amacıyla milli parklar için uzun devreli gelişme planları, tabiat parkları için gelişme planları ve tabiat anıtı ile tabiatı koruma alanları için de yönetim planları yapılacaktır.

Korunan alan planları hazırlandıktan sonraki aşama bu planlarda öngörülen uygulamaların onaylı projelerle gerçekleştirilmesidir. Bu kapsamda Milli Parklar Kanunu'na göre ilan edilen ve yönetilen milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarında hazırlanan planlara uygun projelendirme çalışmaları yapılacaktır.

Hâlihazırda 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu çerçevesinde belirlenen ve yönetilen; milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtı sayısı ve alanı her geçen yıl artış göstermektedir. Artan ziyaretçi sayısına bağlı olarak korunan alanlara gelen ziyaretçilere yönelik alt ve/veya üst yapı tesisi ihtiyacı gündeme gelmektedir. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarında ziyaretçi merkezi, yönetim merkezi, doğa eğitim merkezi vb. destek üniteleri ve tesisler yapımına yönelik süreçler yürütülecektir.

Sulak alanlarda ziyaretçi merkezi giriş-kontrol ünitesi, kuş gözlem üniteleri, bilgilendirme ve yönlendirme tabelaları, yağmur barınakları, manzara seyir terasları vb. destek üniteleri gibi tesislerin yapılması hedeflenmektedir.

Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi Aracı (METT-Management Effectiveness Tracking Tool) korunan alanlarda gerçekleştirilen uygulamaların korunan alan yönetimine etkilerini ortaya koymak amacıyla kullanılmaktadır. Bu kapsamda korunan alanlarda gerçekleştirilen uygulamalar sonrasında yönetim etkinliğindeki artışlar düzenli olarak izlenecektir.

Alt Program Hedefi:

Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülecek ve turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlanacaktır.

Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
1- Doğa turizmi kapsamında düzenlenen faaliyet sayısı (kümülatif)	Adet	2.383	0	3.257	3.957	4.657	5.357

Göstergeye İlişkin Açıklama: Korunan alanlarda yürütülen faaliyetler ile toplumun sürdürülebilir yeşil doğa turizmine ilgisi artırılabilecektir. Korunan alanlara gelen ve kendilerine doğada yapabilecekleri faaliyet çeşitliliği sunulmuş olan ziyaretçilerin sayılarında artış gerçekleştirilecektir. Hedef kitlesi, korunan alan ziyaretçileridir. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi:

Verinin Kaynağı:

Sorumlu İdare:

Doğa Turizmi Planları kapsamında düzenlenen faaliyet sayısıdır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
2- Korunan alan plan sayısı (kümülatif)	Adet	511	0	541	571	601	631

Göstergeye İlişkin Açıklama: Korunan alanların etkin bir şekilde korunması ve yönetilmesi amacıyla milli parklar için uzun devreli gelişme planları, tabiat parkları için gelişme planları ile tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı, sulak alanlar için yönetim planı, yaban hayatı geliştirme sahaları için yönetim ve geliştirme planları yapılmaktadır. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi:

Verinin Kaynağı:

Sorumlu İdare:

Korunan alanlarda yönetim etkinliğinin güçlendirilmesi amacıyla hazırlanan "Uzun Devreli Gelişme Planı", "Gelişme Planı", "Yönetim Planı" ve "Yönetim ve Geliştirme Planı" sayısıdır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
3- Korunan alan yönetim etkinliğinin izlenmesi (METT) rapor sayısı (kümülatif)	Adet	482	0	512	542	572	602

Göstergeye İlişkin Açıklama: Sunulan hizmetlerin kalitesini artırmak, hizmet standartlarını yükseltmek ve verimliliği artırmaya yönelik faaliyetler neticesinde yenilikçi ve şeffaf bir yönetim anlayışı geliştirilerek vatandaşın memnuniyetinin artırılması amacıyla Korunan Alanların Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi (METT) uygulamaları periyodik olarak yapılmaktadır. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi:

Verinin Kaynağı:

Sorumlu İdare:

Korunan Alanlara Yönelik Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi (METT) için hazırlanan rapor sayısıdır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
4- Korunan alan ziyaretçi sayısı	Milyon Adet	67,85	0	64,24	54	56	58

Göstergeye İlişkin Açıklama: Korunan alanlara gelen ziyaretçi sayısında her yıl önemli bir artış görülmektedir. Alanlara gelen ziyaretçilerin memnuniyet düzeyinin artırılması maksadıyla, ziyaretçilerin beklentileri ve talepleri dikkate alınarak hizmet kalitesinin yükseltilmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Artan hizmet kalitesi ile birlikte artan ve düzenli olarak ölçülüp kayıt altına alınan ziyaretçi sayılarını ifade etmektedir. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Bölge Müdürlükleri tarafından tespit edilen ve yıl sonu itibariyle korunan alanlara gelen toplam ziyaretçi sayısıdır.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
5- Korunan alanlarda hazırlanan proje sayısı (kümülatif)	Adet	649	0	719	789	859	929

Göstergeye İlişkin Açıklama: Korunan alanların etkin yönetimi maksadıyla ziyaretçilere yönelik temel hizmet ve tesisler için hazırlanan projeleri ifade eder. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Milli Parklar Kanunu kapsamındaki korunan alanlarda yönetim planlarına uygun olarak hazırlanan imar planı, mimari ve peyzaj projeleri vb. projelerin toplam sayısıdır.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	2024	2025 Planlanan	2025 YS Gerç. Tahmini	2026 Hedef	2027 Hedef	2028 Hedef
6- Ziyaretçilere yönelik alt ve/veya üst yapı tesisi yapılan korunan alan sayısı (kümülatif)	Adet	873	0	953	1.033	1.133	1.193

Göstergeye İlişkin Açıklama: Korunan alanlara olan ilginin artışına bağlı olarak gerek bu alanların etkin korunması ve yönetimi gerekse ziyaretçilere yönelik bazı hizmetlerin sunulabilmesi için temel hizmet ve tesisler ile gerekli makine teçhizat donanımının sağlanması gerekmektedir. Korunan alanların etkin korunması ve yönetimi için hazırlanan ziyaretçi merkezleri, tanıtım birimleri, giriş kontrol üniteleri, büfe, kuş gözlem kuleleri, tabiat eğitim merkezleri, yağmur barınakları, manzara seyir terasları vb. ziyaretçilere yönelik yapılan alt ve üst yapı tesislerini ifade eder. 28 Aralık 2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğümüz, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmış olduğu için planlanan değere yer verilememiştir.

Hesaplama Yöntemi: Milli Parklar Kanunu kapsamında yönetilen alanlardan ziyaretçi merkezi, yönetim merkezi, doğa eğitim merkezi vb. tesis ve destek üniteleri yapılan korunan alan sayısı toplamıdır.

Verinin Kaynağı: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Sorumlu İdare: DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Alt Program Kapsamında Yürütülecek Faaliyet Maliyetleri

Faaliyetler	2025 Bütçe	2025 Harcama Haziran	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri	0	0	1.798.721.000	2.128.936.000	2.380.613.000
Bütçe İçi	0	0	1.798.721.000	2.128.936.000	2.380.613.000
Bütçe Dışı	0	0	0	0	0
Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler	0	0	2.314.131.000	2.601.592.000	2.792.231.000
Bütçe İçi	0	0	2.314.131.000	2.601.592.000	2.792.231.000
Bütçe Dışı	0	0	0	0	0
T O P L A M	0	0	4.112.852.000	4.730.528.000	5.172.844.000
Bütçe İçi	0	0	4.112.852.000	4.730.528.000	5.172.844.000
Bütçe Dışı	0	0	0	0	0

Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar:**Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri**

Doğa turizminin geliştirilmesi amacıyla ziyaretçilerin 81 ildeki doğa yürüyüşü, bisiklet, dağ bisikleti, dağcılık, jeep ve foto safari, tarih ve kültür rotaları, alanlardaki etkinlikler, korunan alanlardaki tesisler (çadır/karavan kamp alanları, kır lokantası, orman köşkleri, otel, idare ziyaretçi ve tanıtım merkezleri vb.) hakkında bilgi edinebilmeleri için web/mobil uygulamaları aracılığı ile doğa turizmi bilgi sistemleri oluşturulmuştur. Sistemimiz ekotaban.tarimorman.gov.tr web adresi ve uygulama marketlerinde bulunan "milli parklar" uygulaması ile halkımızın hizmetine açılmıştır.

Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı kapsamında milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, sulak alanlar, yaban hayatı geliştirme sahaları gibi korunan alanlarda gerçekleştirilecek doğa turizminde, ziyaretçi sayılarının ve ziyaretçilere verilen hizmet kalitesinin artırılması, koruma- kullanma dengesi içerisinde yapılacak faaliyetler belirlenmiş olup, yıllık planlar halinde uygulanmaktadır. Taşra birimlerimiz tarafından gerçekleştirilmekte olan faaliyetler düzenli olarak izlenmektedir.

Doğa turizmi faaliyetlerinin erişilebilirliğinin artırılması amacıyla sanal tur çekimleri gerçekleştirilerek ekotaban sistemine yüklenmiştir.

Aynı zamanda sulak alanlarda alt ve üst yapı hizmet tesislerinin yapımı, gerekli araç ve gereçlerin temini, alan yönetimini destekleyici projeler, ziyaretçi merkezleri, tanıtım birimleri, giriş kontrol üniteleri, büfe, kuş gözlem kulesi, peyzaj düzenlemesi, yağmur barınakları, manzara seyir terasları vb. yapılar, korunan alanlar için yönlendirme, bilgilendirme, uyarı-ikaz levha ve tabelaları vb. çalışmaları yapılacaktır. Böylece korunan alanlarımıza olan ilgi ve ziyaretçi sayısının artırılmasına bağlı olarak sürdürülebilir yeşil ekoturizme katkı sağlanacaktır.

Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na tabi korunan alanların yönetiminde en etkili araç alan özelinde hazırlanan korunan alan planlarıdır. Bu kapsamda bu alanların etkin bir şekilde korunması ve yönetilmesi maksadıyla milli parklar için uzun devreli gelişme planları, tabiat parkları için gelişme planları ve tabiat anıtı ile tabiatı koruma alanları için de yönetim planları yapılacaktır.

Korunan alanlara yönelik planlama çalışmaları sonrasında hazırlanan planlara uygun ziyaretçi merkezi, yönetim merkezi, tabiat eğitim merkezi, destek üniteleri vb. tesislere yönelik mimari ve peyzaj projeleri hazırlanacaktır. Hazırlanan projelere uygun olarak işaretlenen tur güzergahlarının alanlara aplikasyonu, alan yönetimini destekleyici ziyaretçi merkezleri, tanıtım birimleri, giriş kontrol üniteleri, büfe, kuş gözlem kuleleri, tabiat eğitim merkezleri, yağmur barınakları, manzara seyir terasları vb. yapılar ile korunan alanlar için yönlendirme, bilgilendirme, uyarı-ikaz levha ve tabelaları vb. yapılar korunan alanların temsil ve tanıtımına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir. Aynı zamanda korunan alanlardaki mevcut yapı ve tesislerin yönetim, güvenlik, hizmet, temizlik vb. konularda iyileştirme çalışmaları yapılacak ve gerekli makine teçhizat donanımı sağlanacaktır. Korunan Alanların Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi (METT-Management Effectiveness Tracking Tool) uygulamalarına milli parklar ile tabiat parklarında devam edilecektir.

E. Faaliyet Maliyetleri Tablosu

İdare Adı	DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Program Adı	ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ
Alt Program Adı	DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR
Alt Program Hedefi	Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliği belirlenecek, izlenecek, geleneksel bilginin derlenmesi sağlanacak ve farkındalığı arttırılacaktır, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliği sağlanacaktır.
Faaliyet Adı	Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi
Açıklama	Av ve yaban hayatının korunması ve geliştirilmesi faaliyeti kapsamında yaban hayatı yönetimi için gerekli envanter çalışmaları yapılmakta, yaban hayvanlarımız için tür koruma eylem planları hazırlanmakta, daha önce çalışılan ve tamamlanan eylem planlarında ortaya konulan hedeflere ilişkin belirlenen faaliyetler 5 yıllık süre ile izlenerek gerekli tedbirler alınmaktadır. Yaban hayatı geliştirme sahalarının planlanmasında güncel ve güvenilir izleme verileri kullanılarak hedef türlerin daha iyi korunması sağlanacak, tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetleri ile halkın doğaya ve doğa korumaya ilgisi arttırılacaktır. Yaban hayvanı kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerinde, doğada yaralı veya bakıma muhtaç olarak bulunan yaban hayvanları ile uluslararası sözleşmeler gereği el konulan yaban hayvanlarının tedavi, bakım ve rehabilitasyonları yapılmakta, tedavi, bakım ve rehabilitasyonları tamamlanan yaban hayvanları tekrar doğal yaşam alanlarına salınmaktadır. Ülkemizde yer alan 9'u kanatlı, 2'si alabalık ve 8'i memeli yaban hayvanı olmak üzere toplam 19 adet üretim istasyonunda faaliyete devam edilmektedir. Bu tesislerde geyik, alageyik, ceylan, Anadolu Yaban Koyunu, Hatay Dağ Ceylanı, kelaynak, keklik, sülün ve alabalık üretimi yapılarak uygun alanlarda tabiatı yerleştirilmektedir. Orman içi sulardaki doğal alabalık popülasyonlarının optimum düzeye ulaştırılması, bozulan alabalık habitatlarının rehabilitasyonu, gen kaynakların korunması, doğal türlerimizin tanıtımı ve farkındalığın artırılması sağlanacaktır. Doğal türlere olan baskının azaltılması amacıyla mevcut ve yeni kurulacak kanatlı yaban hayvanı üretim istasyonlarında üretimi yapılan kanatlı yaban hayvanları (keklik, sülün) tabii yaşam ortamlarına bırakılacaktır. Sürdürülebilir avcılığı desteklemek, doğal popülasyonlar üzerindeki av baskısını azaltmak, genetik çeşitliliği korumak, doğa koruma konusunda kamuoyunu bilinçlendirmek ve farkındalığı arttırmak amacıyla çalışmalar yapılacaktır. Usulsüz avcılığın önlenmesi ile ilgili av koruma, kontrol ve denetim faaliyetleri yürütülecek, avcıların eğitilmesi, avcılık ve yaban hayatı konularında vatandaşın bilinçlendirilmesi ve farkındalık oluşturulmasına yönelik faaliyetlerde bulunulacaktır.

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				653.973.000	727.241.000	791.090.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				91.922.000	102.091.000	110.940.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				1.370.000	1.520.000	1.643.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri				8.000.000	11.011.000	5.989.000
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				755.265.000	841.863.000	909.662.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				755.265.000	841.863.000	909.662.000

İdare Adı**Program Adı****Alt Program Adı****Alt Program Hedefi****Faaliyet Adı****DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ****ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ****DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR**

Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliği belirlenecek, izlenecek, geleneksel bilginin derlenmesi sağlanacak ve farkındalığı arttırılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi

Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında izlemeye konu türler ve biyolojik çeşitlilik açısından önem taşıyan alanlar belirlenmiştir. Envanter çalışmaları tamamlanan illerde izleme çalışmaları başlatılmış olup, 81 ilimizde tür ve habitat düzeyinde izleme çalışmaları yürütülmektedir. Tür ve özellikli alanların sürekli olarak izlenmesi suretiyle sahip olduğumuz biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmektedir.

Tabii kaynakların korunması, korunan alanlar ve hassas alanların yönetimi, av-yaban hayatı çalışmalarının geliştirilmesi için kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamu tüzel kişilikleri ve üniversiteler ile protokol, anlaşma vb. çalışmalar yapılacaktır. Ulusal ve uluslararası boyutta eğitim, konferans, panel, çalıştay, seminer, fuar, sergi vb. etkinlikler düzenlenecek ve ilgili programlara katılım sağlanacaktır.

Tabiatı koruma konusunda toplumsal bilinçlendirme ve biyolojik zenginliğimiz hakkında her türlü basılı, görsel ve sosyal medya aracılığı ile eğitim-tanıtım çalışmaları yürütülecektir. İl Millî Eğitim Müdürlükleri ile işbirliği yapılarak öğrencilere yönelik doğa eğitimleri düzenlenecektir. Sahada mevcut ekosistemin gereklilikleri değerlendirilerek alınması gerekli önlemlerin tespiti ve uygulanmasına yönelik izleme-denetim çalışmaları yapılacaktır.

Tarihi, kültürel, arkeolojik, flora, fauna, jeolojik, peyzaj, denizel, sulak alan vb. sahaların envanteri yapılacaktır. Etüt-envanter çalışmaları sonucunda kaynak değeri yüksek alanlara; millî park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiat koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası, yaban hayatı koruma sahası, sulak alan, mağara vb. koruma statüsü verilerek biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi sağlanacaktır. AB ve diğer uluslararası fonlar ile desteklenen projeler hazırlanacak ve yürütülecektir. Ulusal öneme haiz sulak alan veya Ramsar alanı olarak tescil edilen sulak alanların, Ramsar Sözleşmesi Sulak Alan Yönetim Planlaması Rehberi kapsamında korunması ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması için 10 yıllık faaliyet planlarını içeren yönetim planları hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.

Açıklama

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				447.766.000	498.651.000	543.121.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				51.116.000	56.884.000	61.926.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				2.570.000	2.851.000	3.082.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri				3.500.000	4.500.000	20.685.000
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				504.952.000	562.886.000	628.814.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				504.952.000	562.886.000	628.814.000

İdare Adı

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı

ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ

Alt Program Adı

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR

Alt Program Hedefi

Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliği belirlenecek, izlenecek, geleneksel bilginin derlenmesi sağlanacak ve farkındalığı arttırılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

Faaliyet Adı

Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu

Sokak Hayvanı Rehabilitasyon Projesi ile ülkemizde sayıları hızla artmakta olan sahihsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınabilmesi amacıyla 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği kapsamında yerel yönetimlere ve mahalli idare birliklerine hayvan bakımevi ve veya doğal yaşam alanı yapımı, mama kompost makinesi ve ünitelerinin alımına mali destek sağlanması ve kısırlaştırılıp işaretlenerek Hayvanları Koruma Bilgi Sistemine (HAYBİS) kaydedilen hayvanlara bütçe imkanları dahilinde mali destek verilecektir.

Açıklama

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				18.823.000	20.956.000	22.843.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				2.346.000	2.612.000	2.848.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				1.000.000	1.108.000	1.197.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri						
Sermaye Transferleri				2.000.000.000	2.118.076.000	2.287.454.000
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				2.022.169.000	2.142.752.000	2.314.342.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				2.022.169.000	2.142.752.000	2.314.342.000

İdare Adı

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı

TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ

Alt Program Adı

DOĞA TURİZMİ

Alt Program Hedefi

Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülecek ve turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlanacaktır.

Faaliyet Adı

Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri

Doğa turizminin geliştirilmesi amacıyla ziyaretçilerin 81 ildeki doğa yürüyüşü, bisiklet, dağ bisikleti, dağcılık, jeep ve foto safari, tarih ve kültür rotaları, alanlardaki etkinlikler, korunan alanlardaki tesisler (çadır/ı/karavan kamp alanları, kır lokantası, orman köşkleri, otel, idare ziyaretçi ve tanıtım merkezleri vb.) hakkında bilgi edinebilmeleri için web/mobil uygulamaları aracılığı ile doğa turizmi bilgi sistemleri oluşturulmuştur. Sistemimiz ekotaban.tarimorman.gov.tr web adresi ve uygulama marketlerinde bulunan “milli parklar” uygulaması ile halkımızın hizmetine açılmıştır.

Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı kapsamında milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, sulak alanlar, yaban hayatı geliştirme sahaları gibi korunan alanlarda gerçekleştirilecek doğa turizminde, ziyaretçi sayılarının ve ziyaretçilere verilen hizmet kalitesinin artırılması, koruma- kullanma dengesi içerisinde yapılacak faaliyetler belirlenmiş olup, yıllık planlar halinde uygulanmaktadır. Taşra birimlerimiz tarafından gerçekleştirilmekte olan faaliyetler düzenli olarak izlenmektedir.

Doğa turizmi faaliyetlerinin erişilebilirliğinin artırılması amacıyla sanal tur çekimleri gerçekleştirilerek ekotaban sistemine yüklenmiştir.

Aynı zamanda sulak alanlarda alt ve üst yapı hizmet tesislerinin yapımı, gerekli araç ve gereçlerin temini, alan yönetimini destekleyici projeler, ziyaretçi merkezleri, tanıtım birimleri, giriş kontrol üniteleri, büfe, kuş gözlem kulesi, peyzaj düzenlemesi, yağmur barınakları, manzara seyir terasları vb. yapılar, korunan alanlar için yönlendirme, bilgilendirme, uyarı-ikaz levha ve tabelaları vb. çalışmaları yapılacaktır. Böylece korunan alanlarımıza olan ilgi ve ziyaretçi sayısının artırılmasına bağlı olarak sürdürülebilir yeşil ekoturizme katkı sağlanacaktır.

Açıklama

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				1.518.242.000	1.690.466.000	1.841.205.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				183.429.000	204.101.000	222.181.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				1.550.000	1.719.000	1.857.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri				95.500.000	232.650.000	315.370.000
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				1.798.721.000	2.128.936.000	2.380.613.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				1.798.721.000	2.128.936.000	2.380.613.000

İdare Adı

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı

TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ

Alt Program Adı

DOĞA TURİZMİ

Alt Program Hedefi

Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülecek ve turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlanacaktır.

Faaliyet Adı

Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na tabi korunan alanların yönetiminde en etkili araç alan özelinde hazırlanan korunan alan planlarıdır. Bu kapsamda bu alanların etkin bir şekilde korunması ve yönetilmesi maksadıyla milli parklar için uzun devreli gelişme planları, tabiat parkları için gelişme planları ve tabiat anıtı ile tabiatı koruma alanları için de yönetim planları yapılacaktır.

Korunan alanlara yönelik planlama çalışmaları sonrasında hazırlanan planlara uygun ziyaretçi merkezi, yönetim merkezi, tabiat eğitim merkezi, destek üniteleri vb. tesislere yönelik mimari ve peyzaj projeleri hazırlanacaktır. Hazırlanan projelere uygun olarak işaretlenen tur güzergahlarının alanlara uygulaması, alan yönetimini destekleyici ziyaretçi merkezleri, tanıtım birimleri, giriş kontrol üniteleri, büfe, kuş gözlem kuleleri, tabiat eğitim merkezleri, yağmur barınakları, manzara seyir terasları vb. yapılar ile korunan alanlar için yönlendirme, bilgilendirme, uyarı-ikaz levha ve tabelaları vb. yapılar ile korunan alanların temsil ve tanıtımına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir. Aynı zamanda korunan alanlardaki mevcut yapı ve tesislerin yönetim, güvenlik, hizmet, temizlik vb. konularda iyileştirme çalışmaları yapılacak ve gerekli makine teçhizat donanımı sağlanacaktır. Korunan Alanların Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi (METT-Management Effectiveness Tracking Tool) uygulamalarına milli parklar ile tabiat parklarında devam edilecektir.

Açıklama

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				1.798.330.000	2.002.871.000	2.181.571.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				218.051.000	242.670.000	264.162.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				2.750.000	3.051.000	3.298.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri				295.000.000	353.000.000	343.200.000
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				2.314.131.000	2.601.592.000	2.792.231.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				2.314.131.000	2.601.592.000	2.792.231.000

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI

Alt Program Adı TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Alt Program Hedefi

Faaliyet Adı Hukuki Danışmanlık ve Muhakemat Hizmetleri

Açıklama

Taraf olunan, adli ve idari davalarda, iç ve dış tahkim yargılamasında, icra işlemlerinde ve yargıya intikal eden diğer her türlü hukuki uyuşmazlıklarda temsil edilmesi; hizmet satın alma yoluyla temsil ettirilecek dava ve icra takipleri ve tahkim ile ilgili işlemlerin koordine edilmesi, izlenmesi ve denetlenmesi; hizmetlere ilişkin mevzuat, sözleşme, şartname ve uyuşmazlıklar ile ilgili hukuki mütalaa bildirilmesi mevzuata, plan ve programa uygun çalışmalarının temin edilmesi amacıyla gerekli hukuki tekliflerin hazırlanması gibi iş, işlem ve süreçler faaliyet kapsamında alınmıştır.

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				15.880.000	17.677.000	19.268.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				1.976.000	2.199.000	2.396.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				1.300.000	1.441.000	1.557.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri						
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				19.156.000	21.317.000	23.221.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				19.156.000	21.317.000	23.221.000

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI

Alt Program Adı TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Alt Program Hedefi

Faaliyet Adı Kamuoyu İlişkilerinin Yürütülmesi

Açıklama

Genel Müdürlüğün kurumsal görünürlüğü ve kamuoyu nezdindeki güvenilirliğini artırmak amacıyla; basın, sosyal medya ve halkla ilişkiler stratejilerini planlamak ve uygulama süreçlerini yönetmek, bu kapsamda, faaliyetlerin doğru ve zamanında aktarılması için medya takibi, gerekli hallerde tektip süreçleri ve kurumsal tanıtım materyallerinin (fotoğraf, video vb.) üretimini gerçekleştirmek, ayrıca, şeffaf yönetim anlayışı gereği 4982 sayılı Bilgi Edinme ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkı kanunları çerçevesindeki iş ve işlemleri titizlikle yürütme çalışmaları faaliyet kapsamına alınmıştır.

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				11.764.000	13.107.000	14.288.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				1.479.000	1.647.000	1.795.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				970.000	1.076.000	1.164.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri						
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				14.213.000	15.830.000	17.247.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				14.213.000	15.830.000	17.247.000

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI

Alt Program Adı TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Alt Program Hedefi

Faaliyet Adı Kurumsal Uluslararası İşbirliği Faaliyetleri

Açıklama

Görev, yetki, sorumluluk ve faaliyet alanına giren konularda Avrupa Birliği, diğer uluslararası kuruluşlar ve ülkelerle ilişkilerinin yürütülmesi ve bu konuda koordinasyonun sağlanması gibi iş, işlem ve süreçler faaliyet kapsamına alınmıştır.

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				33.530.000	37.368.000	40.733.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				4.226.000	4.711.000	5.134.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				1.750.000	1.941.000	2.098.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler				32.592.000	35.470.000	37.613.000
Sermaye Giderleri						
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				72.098.000	79.490.000	85.578.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				72.098.000	79.490.000	85.578.000

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI

Alt Program Adı TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Alt Program Hedefi

Faaliyet Adı Teftiş, İnceleme ve Soruşturma

Açıklama

Her türlü faaliyet ve işlemler ile ilgili teftiş, inceleme, soruşturma işlemlerinin yürütülmesi; amaçların ve görevlerin daha iyi gerçekleştirilmesi; mevzuat, plan ve programlara uygun çalışmanın temin edilmesi amacıyla gerekli tekliflerin hazırlanması ve üst yönetime sunulması gibi iş, işlem ve süreçler faaliyet kapsamına alınmıştır.

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				3.529.000	3.928.000	4.283.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				438.000	488.000	532.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				1.550.000	1.719.000	1.857.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri						
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				5.517.000	6.135.000	6.672.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				5.517.000	6.135.000	6.672.000

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI

Alt Program Adı ÜST YÖNETİM, İDARİ VE MALİ HİZMETLER

Alt Program Hedefi

Faaliyet Adı Bilgi Teknolojilerine Yönelik Faaliyetler

Açıklama Bilgi işlem sistemlerinin geliştirilmesi ve teknolojik kapasitesinin artırılması gibi iş, işlem ve süreçler faaliyet kapsamına alınmıştır.

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				14.116.000	15.705.000	17.120.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				1.749.000	1.947.000	2.121.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				28.534.000	31.653.000	34.194.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri						
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				44.399.000	49.305.000	53.435.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				44.399.000	49.305.000	53.435.000

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI

Alt Program Adı ÜST YÖNETİM, İDARİ VE MALİ HİZMETLER

Alt Program Hedefi

Faaliyet Adı Genel Destek Hizmetleri

Açıklama

Sorumluluk alanında bulunan tüm programlara hizmet eder nitelikte temizlik, güvenlik, aydınlatma, ısıtma, onarım, taşıma ve benzeri mal ve hizmetlerin temini; fiziki çalışma ortamlarının düzenlenmesi, genel evrak ve arşiv hizmetlerinin yürütülmesi, sivil savunma ve seferberlik hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesi gibi iş, işlem ve süreçler faaliyet kapsamına alınmıştır.

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				42.410.000	47.172.000	51.407.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				5.114.000	5.688.000	6.199.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				455.006.000	504.777.000	545.307.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler				10.000.000	11.080.000	11.966.000
Sermaye Giderleri				121.000.000	46.000.000	49.000.000
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				633.530.000	614.717.000	663.879.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				633.530.000	614.717.000	663.879.000

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI

Alt Program Adı ÜST YÖNETİM, İDARİ VE MALİ HİZMETLER

Alt Program Hedefi

Faaliyet Adı İnsan Kaynakları Yönetimine İlişkin Faaliyetler

Açıklama

İnsan kaynağı yönetim modelinin geliştirilmesi; personel planlamasının yapılması; personel atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerinin yürütülmesi; insan kaynağı kapasitesinin artırılmasına yönelik eğitimlerin planlanması ve düzenlenmesi gibi iş, işlem ve süreçler faaliyet kapsamına alınmıştır.

EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				45.294.000	50.494.000	55.041.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				5.724.000	6.382.000	6.955.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				850.000	943.000	1.020.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler				118.557.000	131.369.000	141.875.000
Sermaye Giderleri						
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				170.425.000	189.188.000	204.891.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				170.425.000	189.188.000	204.891.000

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Program Adı YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI

Alt Program Adı ÜST YÖNETİM, İDARİ VE MALİ HİZMETLER

Alt Program Hedefi

Faaliyet Adı Strateji Geliştirme ve Mali Hizmetler

Açıklama

Belirlenen hedeflere, politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli şekilde yürütülmesi, varlık ve kaynakların korunması, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesi ve muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasının sağlanması yönünde iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması gibi iş, işlem ve süreçler faaliyet kapsamına alınmıştır.

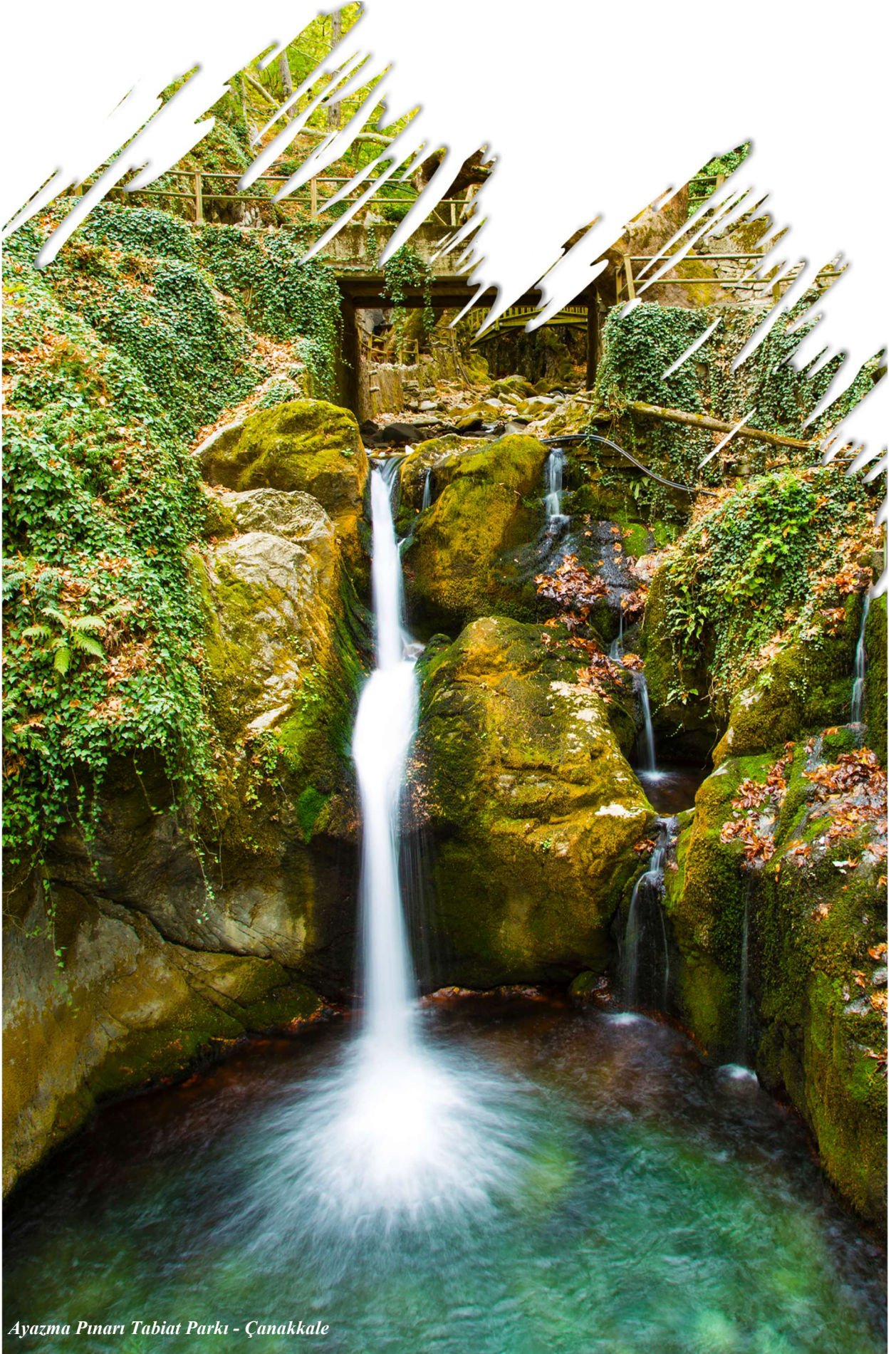
EKONOMİK KOD	2025 Bütçe	2025 Harcama (Haziran)	2025 YSHT	2026 Bütçe	2027 Tahmin	2028 Tahmin
Personel Giderleri				15.292.000	17.016.000	18.551.000
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri				1.897.000	2.110.000	2.300.000
Mal ve Hizmet Alım Giderleri				800.000	888.000	960.000
Faiz Giderleri						
Cari Transferler						
Sermaye Giderleri						
Sermaye Transferleri						
Borç Verme						
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK				17.989.000	20.014.000	21.811.000
Döner Sermaye						
Özel Hesap						
Diğer Bütçe Dışı Kaynak						
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK						
FAALİYET MALİYETİ TOPLAMI				17.989.000	20.014.000	21.811.000

F. Faaliyetler Düzeyinde Performans Programı Maliyeti

PROGRAM SINIFLANDIRMASI	2026			2027			2028		
	BÜTÇE İÇİ	BÜTÇE DIŞI	TOPLAM	BÜTÇE İÇİ	BÜTÇE DIŞI	TOPLAM	BÜTÇE İÇİ	BÜTÇE DIŞI	TOPLAM
ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	3.282.386.000	0	3.282.386.000	3.547.501.000	0	3.547.501.000	3.852.818.000	0	3.852.818.000
DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR	3.282.386.000	0	3.282.386.000	3.547.501.000	0	3.547.501.000	3.852.818.000	0	3.852.818.000
<i>Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi</i>	755.265.000	0	755.265.000	841.863.000	0	841.863.000	909.662.000	0	909.662.000
<i>Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi</i>	504.952.000	0	504.952.000	562.886.000	0	562.886.000	628.814.000	0	628.814.000
<i>Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu</i>	2.022.169.000	0	2.022.169.000	2.142.752.000	0	2.142.752.000	2.314.342.000	0	2.314.342.000
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	4.112.852.000	0	4.112.852.000	4.730.528.000	0	4.730.528.000	5.172.844.000	0	5.172.844.000
DOĞA TURİZMİ	4.112.852.000	0	4.112.852.000	4.730.528.000	0	4.730.528.000	5.172.844.000	0	5.172.844.000
<i>Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri</i>	1.798.721.000	0	1.798.721.000	2.128.936.000	0	2.128.936.000	2.380.613.000	0	2.380.613.000
<i>Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler</i>	2.314.131.000	0	2.314.131.000	2.601.592.000	0	2.601.592.000	2.792.231.000	0	2.792.231.000
YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	977.327.000	0	977.327.000	995.996.000	0	995.996.000	1.076.734.000	0	1.076.734.000
TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ	110.984.000	0	110.984.000	122.772.000	0	122.772.000	132.718.000	0	132.718.000
<i>Hukuki Danışmanlık ve Muhakemat Hizmetleri</i>	19.156.000	0	19.156.000	21.317.000	0	21.317.000	23.221.000	0	23.221.000
<i>Kamuoyu İlişkilerinin Yürütülmesi</i>	14.213.000	0	14.213.000	15.830.000	0	15.830.000	17.247.000	0	17.247.000
<i>Kurumsal Uluslararası İşbirliği Faaliyetleri</i>	72.098.000	0	72.098.000	79.490.000	0	79.490.000	85.578.000	0	85.578.000
<i>Teftiş, İnceleme ve Soruşturma</i>	5.517.000	0	5.517.000	6.135.000	0	6.135.000	6.672.000	0	6.672.000
ÜST YÖNETİM, İDARİ VE MALİ HİZMETLER	866.343.000	0	866.343.000	873.224.000	0	873.224.000	944.016.000	0	944.016.000
<i>Bilgi Teknolojilerine Yönelik Faaliyetler</i>	44.399.000	0	44.399.000	49.305.000	0	49.305.000	53.435.000	0	53.435.000
<i>Genel Destek Hizmetleri</i>	633.530.000	0	633.530.000	614.717.000	0	614.717.000	663.879.000	0	663.879.000
<i>İnsan Kaynakları Yönetimine İlişkin Faaliyetler</i>	170.425.000	0	170.425.000	189.188.000	0	189.188.000	204.891.000	0	204.891.000
<i>Strateji Geliştirme ve Mali Hizmetler</i>	17.989.000	0	17.989.000	20.014.000	0	20.014.000	21.811.000	0	21.811.000
GENEL TOPLAM	8.372.565.000	0	8.372.565.000	9.274.025.000	0	9.274.025.000	10.102.396.000	0	10.102.396.000

G. Ekonomik Sınıflandırma Düzeyinde Performans Programı Maliyeti

EKONOMİK KOD	2026				2027				2028			
	HİZMET PROGRAMLARI TOPLAM	YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	PROGRAM DIŞI GİDERLER	TOPLAM	HİZMET PROGRAMLARI TOPLAM	YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	PROGRAM DIŞI GİDERLER	TOPLAM	HİZMET PROGRAMLARI TOPLAM	YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	PROGRAM DIŞI GİDERLER	TOPLAM
<i>Personel Giderleri</i>	4.437.134.000	181.815.000		4.618.949.000	4.940.185.000	202.467.000		5.142.652.000	5.379.830.000	220.691.000		5.600.521.000
<i>Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri</i>	546.864.000	22.603.000		569.467.000	608.358.000	25.172.000		633.530.000	662.057.000	27.432.000		689.489.000
<i>Mal ve Hizmet Alım Giderleri</i>	9.240.000	490.760.000		500.000.000	10.249.000	544.438.000		554.687.000	11.077.000	588.157.000		599.234.000
<i>Faiz Giderleri</i>				0				0				0
<i>Cari Transferler</i>		161.149.000		161.149.000		177.919.000		177.919.000		191.454.000		191.454.000
<i>Sermaye Giderleri</i>	402.000.000	121.000.000		523.000.000	601.161.000	46.000.000		647.161.000	685.244.000	49.000.000		734.244.000
<i>Sermaye Transferleri</i>	2.000.000.000			2.000.000.000	2.118.076.000			2.118.076.000	2.287.454.000			2.287.454.000
<i>Borç Verme</i>				0				0				0
<i>Yedek Ödenekler</i>				0				0				0
BÜTÇE İÇİ TOPLAM KAYNAK	7.395.238.000	977.327.000	0	8.372.565.000	8.278.029.000	995.996.000	0	9.274.025.000	9.025.662.000	1.076.734.000	0	10.102.396.000
<i>Döner Sermaye</i>				0				0				0
<i>Özel Hesap</i>				0				0				0
<i>Diğer Bütçe Dışı Kaynak</i>				0				0				0
BÜTÇE DIŞI TOPLAM KAYNAK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GENEL TOPLAM	7.395.238.000	977.327.000	0	8.372.565.000	8.278.029.000	995.996.000	0	9.274.025.000	9.025.662.000	1.076.734.000	0	10.102.396.000

Ayazma Pınarı Tabiat Parkı - Çanakkale

III. Ekler

A. Faaliyetlerden Sorumlu Harcama Birimleri

İdare Adı DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

PROGRAM	ALT PROGRAM	FAALİYET	SORUMLU HARCAMA BİRİMİ
ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR	Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi	AV VE YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI, BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ
		Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi	BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK VE EKOSİSTEM HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI, BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ
		Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu	HAYVANLARI KORUMA DAİRESİ BAŞKANLIĞI, BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	DOĞA TURİZMİ	Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri	DOĞA TURİZMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI, BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ
		Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler	BİLGİ İŞLEM DAİRESİ BAŞKANLIĞI, MİLLİ PARKLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI, SULAK ALANLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI, BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ
YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ	Hukuki Danışmanlık ve Muhakemat Hizmetleri	HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ
		Kamuoyu İlişkilerinin Yürütülmesi	BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER MÜŞAVİRLİĞİ
		Kurumsal Uluslararası İşbirliği Faaliyetleri	DIŞ İLİŞKİLER VE EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI, AV VE YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI, HAYVANLARI KORUMA DAİRESİ BAŞKANLIĞI, SULAK ALANLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI, BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK VE EKOSİSTEM HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Teftiş, İnceleme ve Soruşturma	TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI
	ÜST YÖNETİM, İDARİ VE MALİ HİZMETLER	Bilgi Teknolojilerine Yönelik Faaliyetler	BİLGİ İŞLEM DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Genel Destek Hizmetleri	DESTEK HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI, PERSONEL DAİRESİ BAŞKANLIĞI, BİLGİ İŞLEM DAİRESİ BAŞKANLIĞI, TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI, STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI, HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ, BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ
		İnsan Kaynakları Yönetimine İlişkin Faaliyetler	PERSONEL DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Strateji Geliştirme ve Mali Hizmetler	STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI

B. Performans Göstergelerinin İzlenmesinden Sorumlu Birimler

İdare Adı

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

PROGRAM	ALT PROGRAM	PERFORMANS GÖSTERGELERİ	SORUMLU BİRİM
ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR	Av ve avcılık konusunda eğitim verilen kişi sayısı (kümülatif)	AV VE YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik yıllık izlenen tür ve alan sayısı (kümülatif)	BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK VE EKOSİSTEM HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Düzenlenen doğa eğitimi sayısı	DOĞA TURİZMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Korunan alan büyüklüğü (kümülatif)	DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
		Orman içi sulara salımı yapılan doğal alabalık sayısı (kümülatif)	AV VE YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Tedavi ve rehabilite edilen yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	HAYVANLARI KORUMA DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Üretimi yapılan kanatlı yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	AV VE YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Üretimi yapılan nesli tehlike altındaki yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	AV VE YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Yaban hayatının izleneceği alan sayısı (alan sayısı sabit) (kümülatif)	AV VE YABAN HAYATI DAİRESİ BAŞKANLIĞI
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	DOĞA TURİZMİ	Doğa turizmi kapsamında düzenlenen faaliyet sayısı (kümülatif)	DOĞA TURİZMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Korunan alan plan sayısı (kümülatif)	DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
		Korunan alan yönetim etkinliğinin izlenmesi (METT) rapor sayısı (kümülatif)	MİLLİ PARKLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Korunan alan ziyaretçi sayısı	DOĞA TURİZMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Korunan alanlarda hazırlanan proje sayısı (kümülatif)	MİLLİ PARKLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI
		Ziyaretçilere yönelik alt ve/veya üst yapı tesisi yapılan korunan alan sayısı (kümülatif)	DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

